új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK LAPJA

1943-ban állított, magyar címerrel díszített székelykapu a „kis magyar világban” Magyarországhoz visszatért Észak-Erdélyben (Knobloch László felvétele)

Szép vagy ó hon, bérc, völgy változnak gazdag öledben,
Téridet országos négy folyam árja szegi;
Ám természettől mind ez lelketlen ajándék:
Naggyá csak fiaid szent akaratja tehet.

(Vörösmarthy Mihály: Magyarország címere)

XXIV. évfolyam 1–2. szám

Stockholm, 2016 június

MOLNÁR-VERESS PÁL *lelkész*
az Egyháztanács lelkészi elnöke
523 98 HÖKERUM Tångagärde 136
Tel: *a vezetékes szám megszűnt*
Mobil: +46–70–602 29 68
E-mail: tggparokia@gmail.com

EGYHÁZI TISZTSÉGVISELŐK

Dr. SEBESTYÉN GÁBOR
a Stockholmi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács világi elnöke
országos főfelügyelő
126 47 HÄGERSTEN Fastlagsvägen 42/1
Tel: +46–8–184 172 Mobil: +46–73–966 04 75
E-mail: g.sebestyen@comhem.se

GAAL ANDRÁS
a Jönköpingi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
országos főgondnok
567 31 VAGGERYD Smedbygatan 21
Tel: +46–393–161 69
E-mail: gaal.andras@telia.com

TÓTH ILDIKÓ
a Sölvesborgi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
országos főjegyző
294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahlsg 4 H
Tel: +46–456–140 37 Mob: +46–73–025 40 14
E-mail: tothildiko41@gmail.com

PITLIK PÁLHÁZI KATALIN
a Malmöi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
217 46 MALMÖ Roskildevägen 9 A
Tel: +46–40–267 638
E-mail: p.palhazikati@gmail.com

Ifj. VASZI ÁRPÁD
a Helsingborgi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
254 49 HELSINGBORG Jaktfalsgatan 62
Mobil: +46–76-008 08 76
E-mail: avaszi@tele2.se vagy avaszi@yahoo.se

KOVÁCS ANDREA
központi pénztáros
260 50 BILLESHOLM Ivarsgatan 6
Tel: +46–42–284 584 Mobil: +46–70–644 02 49
E-mail: ak@andreakredovisning.se

DEÁK GYÖRGY
a Boråsi Gyülekezet felügyelője
507 54 BRÄMHULT Jutegatan 11
Tel: +46–33–230 307
E-mail: deak.gyuri@hotmail.com

FEKETE JENŐ
az Eskilstunai Gyülekezet felügyelője
633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23
Tel: +46–16–120 039 Mobil: +46–70–920 33 72
E-mail: jeno.fekete43@gmail.com

HERCZEGHNÉ Dr. JUHÁSZ EDIT
az Uppsalai Gyülekezet megbízott felügyelője
740 22 BÄLINGE Åkerby 219
Mobil: +46–73–772 68 25
E-mail: hunszkita@gmail.com

JORDÁKY BÉLA
a Göteborgi Gyülekezet felügyelője
428 35 KÄLLERED Gamlehagsvägen 19
Tel: +46–31–795 25 02 Mob: +46–70–562 31 08
E-mail: bela.jordaky@telia.com

PÉTER CSABA
a Växjöi Gyülekezet felügyelője
a Szeretetszolgálat id. országos megbízottja
352 55 VÄXJÖ Raskens väg 51
Mobil: +46–70–454 51 21
E-mail: csaba.peter@hotmail.com

LINDBERG BRUSTKERN KATALIN
a Västeråsi Gyülekezet felügyelője
724 70 VÄSTERÅS Grönfinksvägen 12
Mobil: +46–73–673 59 58
E-mail: csisszancs@freemail.hu

SÁRKÁNY SÁNDOR
a Halmstadi Gyülekezet felügyelője
312 40 GENEVAD Lillgatan 2
Mobil: +46–70–972 46 78
E-mail: sandorsarkany@yahoo.com

SOÓS ERZSÉBET
a Ljungbyi Gyülekezet felügyelője
341 31 LJUNGBY Tegelbruksgatan 6
Tel: +46–372–848 35 Mobil: +46–72-518 48 35
zsoka125@hotmail.com

TÅNGAGÄRDE GYÜLEKEZETI OTTHON
523 98 HÖKERUM Tångagärde 136
Tel: *a vezetékes szám megszűnt*
Helyette mobil: +46–70–602 29 68

Meg tudunk birkózni vele

Mózes negyedik könyvének 13. fejezetében így szólt az ÚR Mózeshez:

„Küldj férfiakat, hogy kémleljék ki Kánaán földjét, amelyet Izráel fiainak akarok adni. (...) Amikor elküldte őket Mózes, ezt mondta nekik: Menjetek el, nézzétek meg, hogy milyen az a föld és a rajta lakó nép, erős-e vagy gyenge, kevés-e vagy sok? Milyen az a föld, amelyen lakik, jó-e vagy rossz? Milyenek a városok, amelyekben lakik: táborfélék vagy megerősített helyek? Milyen a föld: kövér-e vagy sovány? Van-e rajta fa vagy nincs? ...és hozzatok a föld gyümölcséből!

Negyven nap múlva visszatértek a föld kikémleléséből. Visszamentek Mózeshez, Áronhoz és Izráel fiainak egész közösségéhez. Elbeszélésükben ezt mondták: Valóban tejjel és mézzel folyó föld az. De erős nép lakik azon a földön, a városok erődítményei igen nagyok, és még Anák ivadékait is láttuk ott! A Délvidéken Amálék lakik, a hegyvidéken a hettiták, jebúsziak és emóriak laknak, a tenger és a Jordán partján pedig kánaániak laknak.

Bár Káléb csitította a Mózessel szembeforduló népet, és ezt mondta: Bátran fölmehetünk és elfoglalhatjuk, mert ***meg tudunk birkózni vele****, de azok a férfiak, akik vele mentek, ezt mondták: Nem tudunk az ellen a nép ellen menni, mert erősebb nálunk. És rossz hírét terjesztették Izráel fiai között annak a földnek, amelyet kikémleltek, mert ezt mondták: Az a föld, amelyet bejártunk és kikémleltünk, olyan föld, amely megemészti lakosait! A nép pedig, amelyet ott láttunk, csupa szálas emberekből áll. Sőt láttunk ott óriásokat is, Anák óriás fiait. Olyannak láttuk magunkat, mint a sáskák, és ők is úgy néztek ránk.” (Mózes 4, 13 - válogatott versek)*

Amilyen akkor volt az erőm, olyan az erőm most is

Józsué könyvének 14. fejezetében Káléb emlékezik a negyvenöt évvel korábbi eseményekre:

„Júda fiai Józsué elé járultak, és Káléb ezt mondta neki: Te tudod, hogy mit mondott az ÚR Mózesnek, az Isten emberének rólam és rólad. Negyven esztendős voltam, amikor elküldött engem Mózes, az ÚR szolgája, hogy kémkedjem ebben az országban. Én olyan hírt hoztam neki, amilyen a szívemből jött. Társaim azonban, akik velem együtt jöttek, megrémítették a nép szívét. De én teljes mértékben követtem Istenemet, az URat. Azon a napon így esküdött meg Mózes: Bizony, a te örökséged lesz és a te fiaidé mindörökké az a föld, amelyre lábad lépett, ***mivel teljes mértékben követted az én Istenemet****, az URat.*

Mostanáig életben tartott engem az ÚR, ahogyan megígérte. Negyvenöt éve annak, hogy ezt az ígéretet tette az ÚR Mózesnek. Most, éppen ma vagyok nyolcvanöt esztendős. Még ma is olyan erős vagyok, mint amikor Mózes elküldött engem. Amilyen akkor volt az erőm, olyan az erőm most is: harcba vonulok, és visszatérek. Most azért add nekem azt a hegyvidéket, amit megígért az ÚR azon a napon, hiszen te is hallottad akkor, hogy anákok vannak ott és megerősített nagy városok. Talán velem lesz az ÚR, és kiűzöm őket, ahogyan megígérte az ÚR! Józsué megáldotta őt, és örökségül adta Hebrónt Kálébnak. Ezért lett Hebrón Káléb öröksége mind a mai napig, mert teljes mértékben követte az URat. Azután béke lett az országban, nem volt háború. (Józsué 14 - válogatott versek)

Balról jobbra: Kálai Norbert, Man Róbert, Sebestyén Hunor, Lipka Lili, Sebestyén Márton, Herczegh Ferenc, Herczegh Péter; mögöttük Molnár-Veress Pál lelkész

KONFIRMÁLTAK 2016-BAN

Negyven esztendős voltam – emlékezik Káléb arra a feladatra, mellyel 45 évvel korábban Mózes elindította őt tizenketted magával, hogy mielőtt az Úr által ígért földet birtokba vennék, vizsgálják meg, kell-e, érdemes-e áldozatot hozni érte? A tizenkettőből tíz megretten a feladattól, a várható áldozathozataltól, és csak kettő: Józsué és Káleb az, aki azt mondja: Meg tudunk birkózni vele!

Negyven esztendős pusztai vándorlás következik: a megfutamodó és áldozathozatalra képtelen népet az Úr alkalmatlannak ítéli a feladatra; – annak teljesítését majd egy új, azt követő nemzedékre bízza.

45 év elteltével Káleb szomorúsággal vegyes bizakodással tekint vissza egykori fiatal önmagára; szomorú az elfecsérelt évtizedekért, nemzedéke megfutamodásáért, de bizakodó is, mert érzi: „Amilyen akkor volt az erőm, olyan az erőm most is.” És ennek magyarázatát egyértelműen abban látja, hogy „teljes mértékben követtem Istenemet.” Új feladatot kér Józsuétól, s azzal a hittel indul útnak, hogy „talán velem lesz az Úr”. A továbbiakból tudjuk, hogy elnyerte, az övé lett a megígért örökség.

Negyven esztendős sem voltam – emlékezhetnek sokan, főként az ´56-osok, vagy a ´80-as évek közepén Erdélyből jöttek, amikor 30-40-50-60 évvel ezelőtt a tejjel-mézzel folyó Kánaánba, Svédországba érkeztek. Akkor szinte kivétel nélkül mindenki azt mondta: Meg tudunk birkózni vele! És megtették, amit meg lehetett tenni, és máig büszkék erre. Nem csak saját életüket, családjaik sorsát rendezték, de egyesületeket, klubokat, gyülekezeteket alapítottak, azokat fenntartották és tovább adták az utánuk jövő nemzedéknek. A szomorú az, hogy a mai második vagy harmadik nemzedék tagjaiból tizenkettőből tíz már alig látja értelmét az áldozathozatalnak.

Nyilván kötelességünk számításba venni azt, hogy hihetetlen mértékben megváltoztak a körülmények. Míg az ´56-osok, vagy a ´80-as évek közepén Erdélyből eljöttek legbizarabb álmaikban sem hitték, hogy az a rendszer, amelynek gyilkos szorításából elmenekültek, valaha is összeomlik, s valaha még hazatérhetnek, addig a ma Nyugat-Európába elvándoroltak számára hazalátogatni kizárólag idő és pénz kérdése: repülővel kevesebb mint két óra alatt otthon lehet lenni, s egy „fapados járatra" szóló oda-vissza jegy gyakran 100 euró alatti összegbe kerül.

A ma Svédországba érkezők többsége számára az itteni munkalehetőség vagy a lakhatás, letelepedés módozatainak keresése inkább „próba-szerencse" alapján működik és elsősorban egzisztenciális kérdés, és már nagyon-nagyon ritkán ideológiai vagy politikai töltetű. Ezért egészen mások ma a valahova tartozást ösztönző tényezők, mint korábban voltak. Ma gyakorlatilag bárki és bárhova tartozhat, de ha úgy kívánja, akár sehova sem. Korábban viszont meghatározó jelentősége volt annak, hogy ki honnan érkezett, milyen képesítéssel rendelkezett, milyen ideológiai vagy politikai nézeteket vallott, milyen egyházi háttérrel rendelkezett, mely felekezethez tartozott. Foglalkozási áganként, a társadalmi ranglétrán elfoglalt származás, érdeklődési kör alapján, ismerősök, „mecénások" kapcsolati hálói mentén tagolódott tovább az idegenbe sodródottak ezreinek, tízezreinek tömege.

Koronként mást-más olvastak ki, hallottak ki az emberek az Írás szavaiból vagy szavai mögül és más-másként alkalmazták azt saját életükre, sorsukra nézve.

Lehetséges, hogy a Mózes és Józsué könyveiből az Új Kéve mostani számában idézett ószövetségi sorok húsz, harminc vagy negyven év múlva ki tudja hányadszor, ismét a most konfirmált ifjaink kezébe kerülnek.

Most konfirmált hét ifjúnkból három már Svédországban született: Man Róbert, (2001) Göteborgban, Sebestyén Márton Péter (2002) és Sebestyén Hunor Ádám (2004) Södertäljén. Négyen pedig még odahaza, Erdélyben ill. Magyarországon születtek: Kálai Norbert István (2000) Brassóban, Herczegh Péter (2002) és ifj. Herczegh Ferenc (2003) Debrecenben, Lipka Lili Anna (2003) pedig Budapesten látta meg a napvilágot. Szüleik révén pedig Kolozsvárra, Brassóba, Bácsfaluba, Gyergyószentmiklósra, Budapestre, Kecskemétre, Debrecenbe és a Tisza-menti Kisvárdára vezetnek rokoni szálaik. És amint kibontakozik életük, s gyermekeiket is ide-oda veti majd az élet, kiderül, hogy máris ezernyi hely az, ahol az élet próbára teszi őket, ahol feladatokkal vagy éppen másokkal kell megbirkózniuk.

Hadd jusson akkor mindig eszükbe Káleb hite és kitartása, melyet megáldott és örökséggel ajándékozott meg az Úr.

Ifjaink a konfirmáció által immár azoknak közösségébe nyertek befogadást, akik saját életükön át próbálták ki és tapasztalták meg:

Velünk az Úr! S ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?
Övé legyen a dicséret és dicsőség mindörökké,
Ámen!

Molnár-Veress Pál lelkipásztor

Ők mind meg tudtak birkózni vele... ´56-os fiatal teológusok egy csoportja 1961 nagyhetében: Balról jobbra fent: Szilas Attila, Németh Balázs, Weisz Jenő, Szigethy Sándor, Zulauf Gusztáv, lent: Koltai Rezső, Zabolai Csekme Éva és Galavics Sándor (Kép Koltai Rezső rekonstruált albumából, Koltai Signe szíves engedelmével)

ÚJ IDŐSZAKRA MANDÁTUMOT NYERT EGYHÁZVEZETÉS

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség 2016. évi Küldöttközgyűlése megújult egyházvezetésnek adott megbízást a 2016–2020. közötti időszakra

2016. április 2-án Tångagärdei Gyülekezeti Otthonában tartotta küldöttközgyűlését a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség. A Stockholm, Uppsala, Västerås, Eskilstuna, Jönköping, Borås, Göteborg, Halmstad, Ljungby, Växjö, Sölvesborg, Helsingborg és Malmö városokban működő összesen 13 gyülekezet küldöttei ezúttal nemcsak szokásos évi közgyűlésüket tartották, hanem egyúttal a következő 2016–2020. közötti 4 éves időszakra szóló megbízással, mandátummal látták el a megújított országos egyházvezetést.

A 2015 őszén megrendezett gyülekezeti közgyűlések tisztségükben megerősítették, s ahol szükséges volt, új tagokkal egészítették ki a helyi presbitériumokat. A Küldöttközgyűlés számbavette a gyülekezeti szinten történt időközi tisztújításokat, közöttük is a legutóbbiakat: Stockholmban Benkő Ilona és Kedvek Veronika személyében új tagokkal bővült a presbitérium, az új pénztáros Világi Ildikó; Västeråsban Rehó István 53 évi hűséges felügyelői tevékenységét Lindberg Brustkern Katalin vette át, új presbiter László Attila; Halmstadban Huszák Tamás, Bíró János és Urkom Julianna az új presbiterek. Eskilstunában, Jönköpingben, Boråsban a régi presbitérium kapott megerősítést, Göteborgban nem tartottak közgyűlést, Ljungbyben Boros Klári lett az új pénztáros, Växjöben egy évvel korábban volt időközi tisztújítás, ezzel az alkalommal lett felügyelő s egyben az országos szeretetszolgálati megbízott Péter Csaba, Sölvesborgban maradt a régi presbitérium, Helsingborg és Malmö sem változott, utóbbi viszont Bogdán Mária Magyarországra történt hazaköltözése nyomán kisebb presbiteri létszámmal folytatja tevékenységét.

A helyi presbitériumok vezetői, a gyülekezeti felügyelők alkotják az országos Egyháztanácsot, mely két közgyűlés közötti időszakban az egyházi közösség legfelsőbb döntéshozó és végrehajtó szerve. Az Egyháztanács a Küldöttközgyűlésnek tartozik évenként beszámolni tevékenységéről, a hozott határozatok teljesítéséről, jövőbeli elképzeléseiről.

A következő, 2016–2020. közötti 4 éves időszakban egész egyházi közösségünk jövőjét meghatározó változások elé nézünk. Több mint negyedszázados szolgálat után nyugdíjba vonul Molnár-Veress Pál lelkipásztor, s helyébe új lelkészt vagy lelkészeket kell válasszon a gyülekezetek közössége. Az egyházvezetésnek hasonlóképpen felelősen kell meghoznia minden olyan döntést, mely 60 év óta magyar egyházi közösségünk tulajdonában levő egyetlen gyülekezeti otthonunk magyar egyházi tulajdonban való megmaradását, további létét és jövőjét biztosítja. Döntenie kell az egyházvezetésnek arról is, hogy az ugyancsak negyed százada, 25-dik évfolyamában járó Új Kéve című egyházi lapunk megmaradjon-e nyomdai úton történő előállításban, vagy ezentúl elektronikusan szerkesztett formájában kerüljön terjesztésre is. Felelős tisztségviselő kell átvegye gyülekezeti tagságunk, illetve az egyházfenntartási járulékot fizető tagok számítógépes nyilvántartását is. Az egyházvezetésnek gondolkodnia kell arról is, milyen megoldást javasol a mindenkori svédországi lelkész szolgálati körzetébe tartozó finnországi és észtországi (korábban hozzá tartozó norvégiai) szolgálatok jövőbeni fenntartása érdekében. A megújult egyházvezetés feladata az is, hogy fenntartsa és ápolja a nyugati diaszpórában élő más magyar egyházi közösségekhez, szövetségekhez és szolgálatokhoz fűződő viszonyát, illetve erősítse és rendezze a hazai, az egész Kárpát-medencében élő magyar protestáns egyházakhoz való strukturális és jogi kötődését, reintegrációját.

Az előbbiekben éppen csak érintőlegesen vázolt kérdéseket és feladatokat az eddigi egyházvezetés legjobb tudása szerint és lehetőségeihez mérten a legjobb módon igyekezett megoldani.

Visszatekintve az elmúlt mandátum idejére, ma már tisztán látszik, hogy az egyik legfontosabb, elodázhatatlanná vált és intézkedést kívánó kérdés az egyházfenntartói járulék adóhivatal általi bevételezésének kérése, engedélyeztetése és bevezetése volt. Az országos főfelügyelő ismertette az ezirányban tett lépéseinket s az azok helyességét igazoló eredményt. Az eredmény pedig az, hogy attól a nem több mint 217 egyháztagunktól, akik eddig vállalták, hogy 1%-os egyházadójukat az adóhivatal vonja le és juttassa el egyházunkhoz, évi szinten 400 ezer koronánál nagyobb összeg folyt be, amely érezhető és jelentős mértékben stabilizálta egyházunk anyagi bázisát. Ha az ily módon adózó tagjaink számát háromszorosára vagy többszörösére (tehát 5000 tagunkból 650 vagy 1000-1500 lélekre) tudnánk növelni, a jövőre nézve máris két vagy három lelkész vagy más egyházi munkatárs alkalmazására gondolhatnánk, ami által egész egyházi életünk és tevékenységünk mind volumenében, mind színvonalában több fokozattal gyümölcsözőbbé és eredményesebbé válhatna.

Az országos vezetésben a Küldöttközgyűlés megerősítette Sebestyén Gábort főfelügyelői tisztségében.

(Folytatás a 8. oldalon)

Lelkészi beszámoló a 2015. esztendőről

Elhangzott a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség Küldöttgyűlésén
Tångagärdén, 2016. április 2-án

„A közöttetek levő presbitereket tehát kérem én, a presbitertárs, (...) legeltessétek az Isten közöttetek levő nyáját; ne kényszerből, hanem önként, ne nyerészkedésből, hanem készségesen; ne is úgy, mint akik uralkodnak a rájuk bízottakon, hanem mint akik példaképei a nyájnak. (...)

Ugyanúgy, ti ifjabbak: engedelmeskedjetek az idősebbeknek, egymás iránt pedig valamennyien legyetek alázatosak. (...) Alázzátok meg tehát magatokat Isten hatalmas keze alatt. (...) Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok. (...)

A minden kegyelem Istene pedig (...) maga fog titeket felkészíteni, megszilárdítani, megerősíteni és megalapozni. Övé a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké. Ámen”

(Kiemelt versek 1Pt 5, 1-11-ből)

Amikor kérdést vagy kérést intéznek hozzánk, gyakran így kezdődik válaszadásunk:

– Attól függ!

– Attól függ! – szoktuk mondani, és sok mindennel kapcsolatban mondjuk ezt, attól függően, hogy mit kérdeznek vagy kérnek tőlünk, ki kérdez vagy kér minket, miért kérdi vagy kéri azt.

Most, amikor egy esztendő tevékenységéről kell egyfajta beszámolót készítenünk, hát igen, akkor is azzal kezdjük, hogy „attól függ”, hogy mit kér, ki kéri és miért kéri, s a válaszunk egyéni vagy közösségi legyen, és kinek, minek a szempontjából vizsgáljuk kérdéseinket. Szóval attól függ...

Ez a beszámoló most elsősorban nekünk készül, amolyan számadásként magunkról magunknak, olyanoknak, akik hisszük és elfogadjuk, hogy rajtunk túl még van Valaki, akinek számadással tartozunk, s ez nem más, mint a teremtő Úristen, és nem más, mint az az Úr Jézus Krisztus, akit fejünknek ismerünk el, s aki irányt szabott életünknek. Egyéni életünknek és közösségi életünknek egyaránt.

Mindig jó, ha belehelyezzük magunkat egy megfelelő dimenzióba, s annak koordinátái között pozicionáljuk magunkat, ahhoz viszonyítjuk a történéseket, saját tetteinket. Most nem a világmindenség és nem a világtörténelem dimenzióiról szólunk. Egy kicsiny nép idegenbe került kicsiny – magyar és egyházi – közösségeként szólalunk meg és adunk számot. Presbiterek a presbitertársaknak. Beszélhetnénk e gyülekezet egy év híján 60 éves múltjáról, de maradjunk csak egyetlen esztendőnél, a 2015-diknél. És maradjunk néhány nagyon is egyszerű kérdésnél: 1) Mennyien vagyunk most? 2) Merre élünk, hol vannak szolgálati helyeink? 3) Milyen rendszerességgel tudunk találkozni? 4) Miben nyilvánul meg ragaszkodásunk az anyanyelvi igehirdetéshez, milyen mértékű az áldozatkészségünk, szívünk mennyire dobban együtt az otthonlevőkkel? 5) Hogyan viszonyulunk a minket befogadó többségi néphez és egyházához, milyennek látnak ők minket és mi őket? 6) Milyen jövőképünk van?

Vegyük sorra a minket foglalkoztató kérdéseket. Kezdjük az egyszerűbbekkel!

1) Hányan vagyunk?

A rövid válasz: Papírforma szerint mintegy 5400-an.

Amióta Svédországba kerültem/kerültünk, az itt élő magyarság lélelkszámát nagy általánosságban 30-35 ezerre becsülték/mondták, az utóbbi néhány évben viszont egyre gyakrabban hallok 70 ezer vagy még ennél is több ide került, itt élő magyarról.

Hogy hányan vagyunk Svédországban, – 70 ezren? Egyénenként lehet, de közösségben...? Világi társaságok, egyesületek, klubok vagy szervezetek ugyanúgy, mint gyülekezetek, egyházak vagy vallási csoportosulások egyaránt tanúsíthatják, hogy ennek a nem elhanyagolható néhány tízezernyi magyarnak bizony csak alig 5-10 %-nyi töredéke az, mely az idegenben is vágyik az együttlétre és tesz is valamit érte. A többségében református, kisebb részben evangélikus, ritkán unitárius vagy szabadegyházi felekezeti háttérből érkező híveink is papírforma szerint lehetnének jó 15 ezren (az újonnan jöttekkel együtt akár 25-30 ezren is), de csak 5 és félezer az, akit nyilvántartunk, s 500 az, akivel itt-ott rendszeresen találkozunk is.

Ha az okokat nézzük? Az 56-os generáció nagyobb része már elvándorolt az örök hazába, egy egészen kis része hazaköltözött a szülőföldre, s az itt maradt második és harmadik generáció egészen kis kivételtől eltekintve felszívódott az idegen társadalomba. S máris gondunk van a fogalmakkal, hiszen mitől idegen az itteni társadalom annak a magyarnak, akinek mondjuk már szülei is itt születtek?

A további okokat nézve: Hogyan értelmezhető Tamási únos-untalan idézett gondolata, az a bizonyos „azért vagyunk a világon...” Hát igen, „hogy valahol otthon legyünk benne”. Csakhogy ez a „valahol” a leggyakrabban ott valósul meg, ahol nagyobb a jólét, a biztonság, a kényelem.

Kis és csökkenő létszámunk okait tovább kutatva nem mehetünk el azon tény mellett, hogy olyan fogalmakat, mint

„haza", és ami vele mindig együttjár, hogy „nemzet", évtizedeken át iszonyatos erőkkel igyekeztek kilúgozni ott és azokból, ahol és akik még ragaszkodtak ezekhez. A döbbenetes az, hogy az úgynevezett rendszerváltás után is változatlan intenzitással folyik az ezekkel szembeni ideológiai harc. Nyilván, hiszen „az apák fiai" nem fognak lemondani a felmenőik által korábban szerzett előnyökről és pozícióikról. S mintha minden folytatódna, változatlanul. És mindennek legfontosabb szócsöve a magát már-már szinte első számú hatalmi ággá kinőtt média. A képlet pedig egyszerű: Az egyént könnyű megejteni, a közösséget már kevésbbé. És éppen ezért az ilyen közösségeket kell szétverni, akik nyelvükhöz, hitükhöz, hagyományaikhoz, közösségi mivoltukhoz ragaszkodnak. És éppen ezért és éppen ezek ma a legveszélyeztetettebbek. Egy ilyen közösség vagyunk mi is, és éppen ebből fakad gondjaink többsége.

2) Merre élünk, hol vannak gyülekezeteink?

Megint ott kezdjük, hogy papírforma szerint mintegy 230 városban, helységben szétszóródva élnek híveink. Gyülekezeti közösség pedig 12-15 helyen alakult ki. Gyors felsorolásban: Stockholm, Uppsala, Västerås, Eskilstuna, Göteborg, Borås, Jönköping, Halmstad, Ljungby, Växjö, Malmö, Helsingborg, Sölvesborg (és korábban még ott volt Katrineholm és Kumla). 12-15 gyülekezet, de saját templomunk sehol sincsen. Nem is kell, hiszen bárhol rendelkezésünkre bocsátják, szinte csak jelképes összegért. Országos szinten van viszont egy, azaz egyetlenegy ingatlanunk, gyülekezeti otthonunk, ez a hely, ahol most is együtt lehetünk. S pont azért, mert egyetlen, ezért ragaszkodunk hozzá oly nagyon. Az irattárunkban fellelhető dokumentumok tanúskodnak arról, mekkora erőfeszítésbe telt megőrizni és elfogadható szinten tartani ezt az otthont! Köszönet érte a hűséges elődöknek, a kitartó maiaknak.

3) Milyen gyakorisággal jövünk össze?

Gyakorlatilag havonta egyszer. Hogy ez sok vagy kevés? Hát csakis egyetlen válasz lehetséges erre: hogy kevés! De újból előkerül az „attól függ".

Mert egy tízezres fővárosi városnegyed többezres lélekszámú gyülekezetében a legtermészetesebb, és elvárható is, hogy minden vasárnap tartassék istentisztelet, sok helyütt nem is egy, hanem 2-3, de az is természetes, hogy minden hétköznap is legyen istentisztelet, akár reggel és este is. Ilyen sokezres lélekszámú gyülekezetben természetes az is, hogy több alkalmazott lelkész és sok munkatárs végezze a szolgálatot, mely gyakorta gyümölcsözőnek mondható. Ott az óvodáskortól kezdve az aggastyánokig minden korosztály megtalálja a maga helyét és szerepét a közösségben. Boldog lehet az a lelkész, aki egy ilyen helyen szolgálhat.

Hogy nálunk havonta csupán egy istentisztelet van, s hogy ez kevés, az nyilvánvaló, de... De itt szinte természetes, hogy egy-egy istentiszteletre sokan mintegy 20-30, akár 40-50 km-es távolságból jönnek el, de az sem ritka, hogy 100 km-es, vagy még annál is nagyobb távolságról. Nem beszélve a lelkészről, aki ahhoz, hogy havonta egyszer körbejárja a gyülekezeteket, havi 4-5 ezer, évi 45-55 ezer kilométert kell megtennie. És ezeken túl ott vannak az alkalmi szolgálatok, például a temetések, ilyen-amolyan gyűlések és összejövetelek, konfirmációs oktatás, beteglátogatások, házi úrvacsoraosztás, alkalmi áhítatok, ritkán bibliaórák, vallási- és kulturális rendezvények, a gyülekezetépítés alkalmai.

S hogy ez elegendő-e, hogy tehetnénk többet is? Hát ez nagyon „attól függ".

Nem szoktunk méltatlankodva nézni azokra, akik a Hit gyülekezetéhez hasonló vagy szabadegyházi hallelujjázásban megmártózó élőbb, vonzóbb vidám vasárnapot nyújtó közösséget kérnek számon rajtunk. Azt is megértjük, ha sokan ezt a könnyebb „műfajt" választják, hiszen körülöttünk minden a könnyebben emészthető életelvről, könnyebben megszerezhető anyagiakról, könnyelműbb emberi kapcsolatokról, légiesült felelősségről szól. Nem méltatlankodunk, de a leghatározottabban visszautasítjuk azoknak elvárásait, akik ők maguk alig, vagy éppenséggel semmit sem tesznek azért, hogy törékeny kis közösségeinket megerősítsük, biztosabb alapokon állóvá, vonzóbbá, kellemesebbé és örömtelibbé tegyük, ugyanakkor „elvárásaik" vannak.

Tetszik vagy nem tetszik, a tény az, hogy nagyon kevesen vagyunk, nagyon szétszórtan élünk, sokszor gyalázatos anyagi körülmények között tengődünk, s a külső csillogásból sötétbe visszahúzódó lélekkel várjuk, hogy „történjen már valami"... És közben igen nagyok a körülöttünk levő világ kísértései, az erősek, a sikeresek vonzása, a legyőzöttek és lemaradottak taszítása. Hát így élünk, így állunk, így érzünk ma, sokszor.

4) Miben nyilvánul meg ragaszkodásunk az anyanyelvi igehirdetéshez, milyen mértékű az áldozatkészségünk, szívünk mennyire dobban együtt az otthonlevőkkel?

Itt is van egy papírforma, és van egy valóság. És van egy „attól függ". Papírforma szerint lehangoló a kép: a nyilvántartott mintegy 5 400 tagunkból kb. 500 az, aki rendszeresen eljár istentiszteleteinkre, és aki egyházfenntartói járulékot fizet. Viszont van egy igen jelentős „szürke tömeg", akikkel évente csak néhány alkalommal találkozunk, de közelebb kerülve hozzájuk kiderül, hogy nagyon is szívükön viselik egyházunk sorsát. Ők inkább csak a nagy ünnepek idején, évente kétszer-háromszor jelennek meg, vagy akkor, amikor valamely hozzátartozójuk temetéséről kell egyeztessenek a lelkésszel. Kedvesebb alkalom az, amikor „a semmiből" kerül elő egy-egy hívünk, s gyermeke vagy unokája keresztelője, kátéoktatása vagy konfirmációja, az ifjak házasságkötése stb. kapcsán keresik fel a lelkészt. Egyházfenntartói támogatásuk is rapszodikus, időnként kifejezetten meglepő összegben megnyilvánuló. A mi helyzetünkben nem is az áldozathozatal mértéke, hanem az a tény jelent mindennél többet, hogy híveink egy jelentős része, ha év közben hiányzik is a templomból, életének egy-egy jelentősebb fordulatánál

mindenképpen ragaszkodik ahhoz, hogy akkor és ott Isten Igéje magyarul hangozzék el. Immár réginek mondható tapasztalat az is, hogy az otthonlevők szeretetszolgálati támogatása is mindig attól függ, miként „kommentálta" vagy hirdette meg a segélykérést a szeretetszolgálati megbízott vagy a lelkész. S van, amikor váratlanul megnyílnak a szívek és a pénztárcák, máskor meg szinte hiábavalónak tűnik egy-egy szívet hasogató kérés vagy beszámoló. Lám-lám, mennyire megmutatkozik az „attól függ", – az esetek többségében bizony személytől függ, ki az, aki kér, és kinek, minek kér támogatást?

5) Hogyan viszonyulunk a minket befogadó többségi néphez és egyházához, milyennek látnak ők minket és mi őket?

Minden külhoni közösség számára fontos, nagyon sok mindent meghatározó kérdés ez. Az 56-os generációról regélik, milyen őszinte csodálattal és megbecsüléssel néztek fel rájuk a svédek, a norvégok, az akkor szabadnak mondott világ polgárai, szerte a földgolyóbison. De az is tény, ha valaki akár csak egyszer is „eljátszotta" becsületét, olyan pecsétet kapott, melyet azután semmivel sem lehetett lemosni. Istennek hála, elmondható, hogy úgy nagy összességében a magyar név még mindig megőrizte jóhírét; egy magyarban megbíznak, szívesen veszik igénybe munkaerejét, rátermettségét, olykor találékonyságát. Nem véletlen, hogy az 56-os nemzedék férfi- és nő-tagjaival szívesen kötöttek házasságot svéd, norvég, finn vagy dán nők és férfiak, s közülük sokan megtanulták még nyelvünket is. Az sem véletlen, hogy kezdetben templomaikat kivétel nélkül mindenütt, ingyen rendelkezésünkre bocsátották. Lelkészeink otthoni teológiai képzettségét néhány jelentéktelen különbözeti vizsga után elfogadták, híveink egy jelentős részét svéd gyülekezetekben presbiterekké, más tiszségviselőkké választották. Magyarjaink közül többen végeztek itt teológiát, s közülük még ma is többen szolgálnak svéd gyülekezetekben. Tångagärdei gyülekezeti otthonunk megvásárlásához jelentős anyagi hozzájárulást kaptunk a „Lutherska Världsförbundets Svenska Sektion"-tól ugyanúgy, mint a „Lutherhjälpen"-től, vagy a Norvég Missziótól. Csupa pozitívum.

Az évtizedek múltával viszont megcsappant az érdeklődés és a nagyívű támogatási kedv, s ma, amikor a Svéd Egyház az államtól való szétválási folyamatában híveinek egy jelentős részét elveszítette, s amikor ennek következtében mi is „önállósodni" kényszerültünk, bizony próbára tevő számunkra éppenhogy még életben tartani közösségeinket. Abszurd akár csak elmondani is, hogy 13 + 2 gyülekezetünket egyetlen egy lelkész pásztorolja, egy akkora területen, mint a mai Magyarország és Erdély együttvéve.

Hogy milyennek látjuk mi svéd testvéreinket? Továbbra is nagyszerű embereknek, akikre érdemes felnéznünk. De kénytelenek vagyunk elhatárolódni néhány olyan jelenségtől, melyek a svédek között, a Svéd Egyházon belül is megütközést keltenek. Nem tudunk egyetérteni azokkal a kritikán aluli és megdöbbentő tájékozatlanságból fakadó kirohanásokkal sem, amelyekkel a média fősodrában állók illetik a mai magyar kormányt és a nemzet érdekében folytatott politikáját. A svéd emberek többsége viszont továbbra is józanul mérlegeli a dolgokat és maga alkot véleményt azokról.

6) Milyen jövőképünk van?

Először is nem ijedünk meg a kérdéstől. Két évvel első lelkészünk, Glatz József Svédországba érkezése után többen is arról érdeklődtek, még mennyi idő kell ahhoz, hogy a magyarok integrálódjanak és megtalálják helyüket a Svéd Egyházban? Hamar kiderült, hogy nem az idegen nyelv elsajátításán múlott a dolog. Másként cseng a fülünkben Istennek magyarul megszólaltatott Igéje, s ez így lesz valószínűleg mindig is. Ezzel együtt viszont a kezdeti, nagyfokú rászorultságunk után meg kell tanulnunk saját lábunkon is állni. Megköszönjük, ha a továbbiakban is fennmarad a svéd állami és egyházi támogatás egy bizonyos része, de egyre erősebb lesz abbéli meggyőződésünk, hogy Isten minket is elárasztott kegyelmének sokféle kincsével, tálentumokat adott, alkalmakat és helyzeteket teremtett, s mindezt azért, hogy ezeket használjuk, ezekkel éljünk! És egészen biztosan halló fülekre talál közöttünk is Péter apostol intése:

„Legeltessétek az Isten közöttetek levő nyáját; ne kényszerből, hanem önként, ne nyerészkedésből, hanem készségesen; ne is úgy, mint akik uralkodnak a rájuk bízottakon, hanem mint akik példaképei a nyájnak. (...) Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok."

Molnár-Veress Pál lelkipásztor

ÚJ IDŐSZAKRA MANDÁTUMOT NYERT...

(Folytatás az 5. oldalról)

A nyolcvanadik életévét betöltött Gaal András országos főgondnoki és főfelügyelő-helyettesi tisztségét az uppsalai Herczeghné Juhász Edit vette át. Amellett, hogy a sölvesborgi Tóth Ildikó tiszteletbeli főjegyző maradt, a Küldöttközgyűlés a stockholmi Kedvek Veronikát kérte fel az aktív főfelügyelői feladatok ellátására. Minekutána Pakucs Bernadett boldog édesanya lett, országos pénztárosi és könyvelői feladatkörét Kovács Andrea hivatásos számvizsgáló vette át. A lelkész, a főfelügyelő, főgondnok és főjegyző mellett az Egyháztanács elnökségének további tagjai Pitlik Pálházi Katalin malmői és ifj. Vaszi Árpád helsingborgi gyülekezeti felügyelők lettek.

A küldöttgyűlésen vendégként részt vett és a záróistentiszteletet tartotta Márkus Tamás András, a Károli Gáspár Református Egyetem budapesti egyetemi lelkésze és jegyese, Péter Henrietta, aki áhítattal szolgált. Mindkettőjük szolgálatát köszönettel fogadtuk. [mvp]

Gaal András 80 éves

Február 6-án bennsőséges ünnepség keretében köszöntötték családtagjai, közeli ismerősei és barátai Gaal András (a képen balról a második), egyházi közösségünk országos főgondnokát és felügyelőhelyettesét, 80-dik születésnapja alkalmából Tångagärdei Gyülekezeti Otthonunkban. Isten éltesse sokáig tisztelt és szeretett Andrásunkat!

Konfirmációs tábor

Igaz, csupán néhány naposra tervezhettük ifjaink konfirmációs táborát, hiszen iskolaidőben alig akad egy-két szabad nap, amikor az ország különböző részein lakó fiataljainkat összegyűjthetjük, hogy a mindennapok megszokott menetéből kizökkenve és a didaktikus szabványokat félretéve együtt lehessenek, egymást jobban megismerjék, s a konfirmációs anyagot, a káté kérdéseit és feleleteit szinte játszva gyakorolva sajátíthassák el a rendelkezésre álló rövid idő alatt. A Tångagärdei Gyülekezeti Otthonunk ideális helyszínnek bizonyult, s a május 4–6 közötti, a mennybemenetel ünnepét is magukba foglaló napok verőfényes kék eget, kellemes nyáreleji meleget hoztak ajándékként gyermekeink számára. Külön öröm volt, hogy ifjainkat néhány szülő is elkísérte, akik, míg a könyvtárteremben folyt az oktatás, a konyhán segédkeztek a reggeli, ebéd és vacsora elkészítésében, a tálalásban, s a hosszított hétvége őnekik is kikapcsolódást, pihenést, az esti órákban kellemes beszélgetéssel egybekötött együttlétet jelentett. Istennek legyen hála ezért a lehetőségért is, és kérjük, ajándékozzon meg máskor is ilyen és ehhez hasonló, mindannyiunkat gazdagító alkalmakkal.

Újra vendégségben

Március 11–14. között meghívásunkra újból Svédországba látogatott Károly Károly, az Erdélyi Mezőség egyik kis szórványfalujának, Madarasi Feketének református lelkipásztora, aki ezúttal Helsingborg, Malmö, Halmstad és Göteborg gyülekezeteiben tartotta meg az esedékes úrvacsoraosztással egybekötött istentiszteleteket. Vendégszolgálatával az akkor az észtországi Tallinnban és a finnországi Helsinkiben keresztelővel egybekötött, ugyancsak úrvacsorás istentiszteleteket tartó Molnár-Veress Pál lelkészt helyettesítette. Segítségét, szolgálatait ezúton is köszönjük.

Néhány nap együttlét és mellette játszva tanulás eredményesebb lehet, mint megannyi egyedül való „magolás”.

KÁNTOR LEVENTE MÁTÉ, aki született 2004. július 1-én, Budapesten, Magyarországon, 2016. február 16-án Hökerumban, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség Tángagärdei Gyülekezeti Otthonában református szokásrend szerint, a Svéd Egyház szokásrendjének is megfelelően, Molnár-Veress Pál lelkész által a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: JAJCZAY (szül.JAJCZAY) ZITA, született: 1976. június 14-én, Budapesten, vallása: római katolikus; Apja neve: KÁNTOR ZSOLT, született: 1976. február 18-án, Budapesten, vallása: református. Keresztszülők: VÁRHEGYI GERGELY, született 1976. április 14-én, Budapesten, keresztény vallású; TERECZI (szül. BOTOS) GABRIELLA ÉVA, született 1976. június 10-én, Budapesten, vallása: evangélikus.

TERECZI (szül. BOTOS) GABRIELLA ÉVA, aki született 1976. június 10-én, Budapesten, Magyarországon, 2016. február 16-án Hökerumban, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség Tángagärdei Gyülekezeti Otthonában evangélikus szokásrend szerint Molnár-Veress Pál lelkész által a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: BARNA (szül. BARNA) JULIANNA, született: 1943. október 11-én, Budapesten, vallása: evangélikus; Apja neve: BOTOS ANDRÁS, született: 1941. február 17-én, Budapesten, vallása: református. Lelki támasza (keresztszülő gyanánt) KÁNTOR ZSOLT, született: 1976. február 18-án, Budapesten, vallása: református.

KÁNTOR SZABOLCS ALEX, aki született 2006. március 27-én, Budapesten, Magyarországon, 2016. február 16-án Hökerumban, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség Tángagärdei Gyülekezeti Otthonában református szokásrend szerint, a Svéd Egyház szokásrendjének is megfelelően Molnár-Veress Pál lelkész által a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: JAJCZAY (szül. JAJCZAY) ZITA, született: 1976. június 14-én, Budapesten, vallása: római katolikus; Apja neve: KÁNTOR ZSOLT, szül. 1976. február 18-án, Budapesten, vallása: református. Keresztszülők: TERECZI GYULA JÓZSEF, szül. 1977. január 13-án, Budapesten, vallása: római katolikus; MELKE (szül. MELKE) TÍMEA ANDREA, született 1984. február 9-én, Püspökmolnáriban, vallása: római katolikus.

CSALÁDI KRÓNIKA

BARTIK FIÓNA VIKTÓRIA, aki született 2015. június 18-án Mölndalban, Svédországban, 2016. február 21-én Göteborgban, a Szent Jakab-templomban református szokásrend szerint, a Svéd Egyház szokásrendjének is megfelelően, Molnár-Veress Pál lelkész által a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: PAKUCS (szül.PAKUCS) BERNADETT, született: 1986. január 19-én, Kézdivásárhelyen, Erdélyben (Románia), vallása: római katolikus, Apja neve: BARTIK LÓRÁNT LÁSZLÓ született: 1979. június 18-án, Kolozsváron, Erdélyben (Románia), vallása református; Keresztszülők: KEREKES KINGA, született 1970. május 5-én Kolozsváron, Erdélyben (Románia), vallása római katolikus; DOBRE (szül. DINCA) ELEONORA CASANDRA, szül.1980. július 31-én Nagyváradon, Erdélyben, a Partiumban (Románia), vallása: református, és DOBRE SORIN, szül. 1978. január 16-án Bukarestben, Romániában, vallása: görögkeleti (ortodox).

AZ ÚR KEGYELME ÖRÖKTŐL MINDÖRÖKKÉ VAN AZ ŐT FÉLŐKÖN, ÉS IGAZSÁGA A FIAKNAK FIAIN, AZOKON, AKIK MEGŐRZIK SZÖVETSÉGÉT, ÉS MEGEMLÉKEZNEK RENDELKEZÉSEIRŐL, HOGY AZOKAT MEGCSELEKEDJÉK. (ZSOLTÁR 103, 17)

LÉGY HŰ MINDHALÁLIG, ÉS NEKED ADOM AZ ÉLET KORONÁJÁT. (JEL 2, 10)

A fenti képeken:
MÁTHÉ MÁRK ALEXANDER, aki született 2015. július 27-én, Espooban, Finnországban, 2016. március 13-án Helsinkiben, az Alppila-templomban Molnár-Veress Pál lelkész által a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: MÁTHÉ (szül.ANTAL) ANNA KINGA, született: 1979. március 30-án, Székelyudvarhelyen, Erdélyben (Románia), vallása: református; Apja neve: MÁTHÉ ANDRÁS, született: 1976. augusztus 2-án, Székelyudvarhelyen, Erdélyben, vallása: unitárius; Keresztszülők: POHJOLAINEN (szül. MATTILA) MILLA PAULIINA, szül. 1974. május 23-án Helsinkiben, Finnországban, vallása lutheránus/evangélikus; POHJOLAINEN TONI PETTERI, szül. 1971. szeptember 28-án Helsinkiben, vallása lutheránus/evangélikus; KETESDI BERNADETT, szül. 1994. május 13-án Székelyudvarhelyen, Erdélyben, vallása: református; ANTAL LEVENTE, szül. 1987. december 9-én Székelyudvarhelyen, Erdélyben, vallása: római katolikus; BOROS ESZTER, szül. 1988. szeptember 20-án, Marosvásárhelyen, Erdélyben, vallása: r. katolikus.

A HEGYEK MEGMOZDULNAK, ÉS A HALMOK MEGRENDÜLNEK, DE AZ ÉN IRGALMASSÁGOM NEM MOZDUL TŐLED, ÉS BÉKESSÉGEM SZÖVETSÉGE NEM RENDÜL MEG SOHA, – ÍGY SZÓL AZ ÚR, AKI KÖNYÖRÜL RAJTAD. (ÉZSAIÁS 54, 10)

GAJNOK REBECKA ALEXANDRA, aki született 2016. január 19-én Halmstadban, Svédországban, 2016. május 22-én Halmstadban, az Andersbergs-templomban református szokásrend szerint, a Svéd Egyház szokásrendjének is megfelelően, Molnár-Veress Pál lelkész által a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: GAJNOK (szül. TÓTH) EMESE, született: 1982. szeptember 19-én, Margittán, Erdélyben (Románia), vallása: református, Apja neve: GAJNOK ISTVÁN, született: 1975. augusztus 1-én, Värnamoban, Svédországban, vallása: római katolikus. Keresztszülők: SALAT RÉKA MÓNIKA, született 1979. augusztus 23-án Marosvásárhelyen, Erdélyben, vallása római katolikus; LŐRINCZ LÁZÁR, született 1971. október 20-án Kézdivásárhelyen, Erdélyben, vallása római katolikus; SZEGEDI-BENES (szül. SZEGEDI) ZSÓFIA, született 1984. június 7-én Hajdúböszörményben, Magyarországon, vallása lutheránus-evangélikus; BENES THOMAS, született 1975. július 7-én Halmstadban, Svédországban, vallása római katolikus.
A lenti képeken.

Erdélyországi látomások

Knobloch László fotókiállítása

Erdővidék (a Vargyasi barlang felé)

Erdélyországot megérdemelten nevezik Tündérkertnek. Sehol a világon nem azonosítanak egy ilyen nagy kiterjedésű földfelületet egy virágos kerttel. Kert, mert lakói évezredek óta féltő szeretettel gondozták erdőit, legelőit, mezőit, a mindennapi kenyerük megszerzésére, nem feledkezve meg e verejtékes munkában szépségének megőrzéséről sem. Talán már akkor tudták, hogy a minket sejtelmesen oltalmazó természet varázsa segít nekünk szellemi és lelki létünk tartós harmóniájának megőrzésében.

A Gyilkos-tó

Csala tornya

Kert! (Gondoljunk csak a teraszolt legelőkre, a gyérített tiszta erdőkre, az ápolt forrásokra).
Tündérkert!
De mégis magába rejti,
sejteti velünk az ősi érintetlen
természet rejtelmes titkait.
Ma érintetlen természet nincs.
A megmaradt csodás fenyvesek,
lomberdők, selymes legelők,
iható vizű patakok ma mind
a megőrző, vagy a hasznos
tevékenységünk gyümölcse.

A Békás-patak zuhatagjai

Szőcs Géza

Anglia végnapjai

Kezdjük rögtön azzal, ami kimondva-kimondatlanul bizonyára sokunknak eszébe jut: Trianon visszaüt. Old sins cast long shadows. Régi bűnnek hosszú az árnyéka. Trianon bosszúja. Akkor kezdtétek el ásni a sírotokat, amikor összehoztátok ezt a borzalmat.

Én viszont úgy gondolom, már Trianon is következmény volt, nem pedig ok. Mérföldkő volt, az biztos, de ha minden katasztrófában Trianon átka működne – a Guttmann-átok módjára –, mégiscsak Franciaország lett volna az első, amelynek a süllyesztőbe kellett volna kerülnie.

Az angolok önmaguk választották a süllyesztőt. Az ok pedig, amelynek Trianon is következménye volt, meg a Brekeke is, az a politikai önzés, a kispályás, napi érdekek dominanciája a történelmi távlatok fölött. Így jár az, akinek nincsenek barátai, csak érdekei. Egy szép napon egyedül marad, párban önmagával, a skizofrénia kettős magányában.

Pedig jól kezdődött és jól is folytatódott a huszadik század Nagy-Britanniának, az Egyesült Királyságnak. Két nyertes világháború, a földgolyó legnagyobb birodalma, atomhatalom és egyáltalán: nagyhatalom. Megmondó erő, meghatározó szereplő. Erkölcsi és kulturális etalon.

Sokszor fölteszik a kérdést: miért vetették oda a britek olyan könnyű szívvel zsákmányként Magyarországot a francia számításoknak? Miért engedtek szétdarabolni egy olyan nemzetet, amelynek arisztokráciája azelőtt is, sőt azután is kifejezetten anglománnak számított, bezárólag a kormányzói körökkel? Ha 1849-ben magára hagyták, és odadobták a germán érdekszférának, miért csodálkoztak azon, hogy ettől kezdve akaratlanul is arra a kényszerpályára került, amelynek belső logikáját 1849 határozta meg?

Kinek nem nyílt ki a bicska a zsebében szembesülve az angol dölyffel, mely szerint egy ezeréves állami múlt nem érv amellett, hogy annak az államnak fenn kellene maradnia, hiszen ha valamit rosszul csináltak ezer évig, helyesebb, ha nem folytatják. Mármint a nemzetiségi politikát, azt csinálták rosszul. Mondja ezt egy olyan nemzet fia, amely Edvárd király, angol királytól és fakó lovas walesi hadjáratától kezdve a skótok és írek elleni erőszakos, eszközökben nem válogató, alattomos és kegyetlen ámokfutásokig szép példáit nyújtotta annak, miként nem szabad politizálni. Hogy a gyarmatokon is elkelt volna némivel több bölcsesség, azt most ne is feszegessük.

Tegyük most félre azt, hogy mit adnak hozzá a történtek a demokrácia-fogalomnak és annak a paradoxonnak az értelmezéséhez, hogy egy közösség 51 százalékának a demokratikus döntése elegendő ahhoz, hogy a másik 49 százalék sorsát gyökeresen megváltoztassa, felforgassa, életét szerencsétlenné tegye. (Amint erről a kérdésről még a Limpopo című regényben is olvashattunk.) De miféle katasztrófát emlegettünk egy-két bekezdéssel fennebb?

Az Európai Unió kapott ugyan egy nagy pofont, és érdemes is elgondolkodnia ennek üzenetén, de ha a józan eszére hallgat, mostani válságain túl fog jutni. A brit államszövetségnek viszont vége. A skótok a lehető leghamarabb magára fogják hagyni Angliát, és az is nagy kérdés, hogyan alakul az angol politikai bölcsesség szörnyszülöttjeként világra jött Észak-Írország sorsa. Anglia egy jelentéktelen, multikultiba fulladó képződmény lesz, a volt gyarmatokról és máshonnan beáramló tömegek szorításában pedig jó esetben egy kis angol skanzen marad meg Stratford-on-Avon környékén, ahol a hitetlenkedő turistákkal a legképzettebb idegenvezetők sem igen fogják tudni megértetni: hogy lehet ennyire forgandó a történelem, hogy zsugorodhatott így össze egy állam és egy nép, amely nem is olyan régen világbirodalmat volt képes alkotni?

Az angolok összes bűnei és vétkei, maradjunk annyiban: hibái – egy régi angol sport, a tenisz zsargonjában szólva – ki nem kényszerített hibák voltak. Nem zsarolta, nem fenyegette, nem szorongatta, nem kényszerítette őket senki, hogy belépjenek az első világháborúba, vagy hogy cinkosként és tettestársként politikai és erkölcsi fedezetet nyújtsanak a trianoni darabolós államgyilkossághoz és nemzetcsonkításhoz. Nem kényszer alatt bizonyultak képtelennek arra, hogy Gandhit kezeljék (meg korábban az amerikai kolóniákat), nem utasította őket senki arra, hogy menesszék Churchillt, és az angol egyetemek ethosza és nimbusza sem volt elegendő ahhoz, hogy megakadályozzák kiváló angol koponyák – egyben sötét jellemek – legordenárébb kémkedését és hazaárulását. Talán akkor kezdődött minden, amikor ezek a dolgok megtörténhettek; és most szakad be az egész, amikorra ezek összeadódtak. Az önsorsrontó Egyesült Királyságból így lett mára Széteső, és nemsokára Szétesett Királyság.

Még egy század sem telt el azóta, hogy a magyar nemzet, amely helytállt egy véres világháborúban, kétségbeejtő helyzetében és meggyőződése szerint Európa által elárultatva és cserbenhagyva, irigykedve nézhetett Nagy-Britanniára, amelyet egyszerűen mindig is Angliának nevezett (és mintaállamnak tekintett). Ő csonka-magyarrá lett és vesztes volt, Anglia és az angolok győztesek. Őt tönkretették, Anglia megerősödni látszott. Őt ellenségek vették körül, Anglia kikezdhetetlennek tűnt.

És egyetlen kerek évszázad sem fog letelni Trianon óta, és a saját magán sikeres amputációt végzett Csonka-Britannia önmagát száműzve, Európán kívülről fog töprengeni azon, ötórai teája mellett, hogy mi miért történik a történelemben.

Tallózva az IRODALMI JELEN online lapjából.

TÉMÁNK AZ 500 ÉVES REFORMÁCIÓ VOLT

A Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége idén március 18-19-20. napjain Holzhausenben tartotta immár hagyományos húsvét nagyheti Presbiteri Konferenciáját, melynek témája ezúttal a jövő évben kereken 500 éves reformáció volt. A Szövetség tavaly ősszel a svájci Beatenbergben tartott közgyűlésén Dr. Varga Pál németországi magyar református lelkipásztor a reformáció előtörténetének legmeghatározóbb alakjáról, Husz Jánosról tartott előadást. Az idei presbiteri konferencián Dr. Hermán M. János egyháztörténész, hollandiai magyar református lelkipásztor, a Partiumi Keresztény Egyetem egyik alapítója, teológiai tanár, a Királyhágó-melléki Református Egyházkerület volt püspöki tanácsosa a reformáció kezdeti, német és svájci szakaszáról szólt, míg következő előadásában a reformáció magyarországi történetét tárgyalja.

A Holzhausenben rendezett húsvét-nagyheti Presbiteri Konferencia résztvevőinek egy csoportja, az előtérben néhányan az Ifjúsági Konferenciára érkezettek közül is.

Martin Luther:
Erõs vár a mi Istenünk

Erõs vár a mi Istenünk,
Kemény vasunk és vértünk.
Inségben együtt van velünk,
Megvált és harcol értünk.
Kél az õsi rossz,
Bajvetõ gonosz,
Csel vad fegyvere,
Erõszak õvele,
A földön õ az elsõ.

Önnön erõnk csak délibáb
És bizony esnénk esten.
De harcba küldte Egy Fiát
Értünk maga az Isten.
Kérded-é, ki az?
Jézus, az igaz.
Sok had, Egy a fõ,
Nincs Isten más csak Õ,
Krisztus a Gyõzedelmes.

S ha földön ördög nyüzsgene
És elnyelni akarna,
Meg nem riadnánk - ellene
Gyõz hitünk diadalma.
A világi úr
Tombolhat vadul,
Semmit sem tehet,
Õ megítéltetett.
Megrendül egy szavunkra.

Él, áll az ige igazul,
Akárki vesse-hányja.
Táborainkra száll az Úr
Szent Lelke, adománya.
Jóhír, nõ, család,
Jószág, test, világ
Veszhet, vihetik
Veszendõ kincseik', -
Miénk marad az ország.

József Attila fordítása

Mené tekél úparszin*

Közel egyéves késéssel, idén januárban jelent meg a világhálón magyar fordításban is Prof. Dr. Petr Pit'ha cseh katolikus püspök és professzor beszéde, melyet a prágai Hradzsinban álló Mindenszentek templomában mondott el a háborúk és totalitárius rendszerek áldozataira emlékező rendezvényen. Az előadó, aki a Kultúra Elméleti Tanszékének professzora a Prágai Károly Egyetemen, aggodalommal tekint azokra a folyamatokra, amelyek az európai kultúra fellazulásához, végső esetben felbomlásához vezethetnek. Bár egyik prédikációnkban idéztünk e beszédből, jónak látjuk, ha azt teljes terjedelmében ismertté tesszük híveink, olvasóink előtt is.

Emberek!

E lehető legmagasabb titulussal szólítom meg önöket, mert az ember az Isten képmása, és magasztos jelekkel van felékesítve: ésszel, lelkiismerettel és felelősséggel.

Azért jöttünk itt össze, hogy emlékezzünk a háborúk és a totalitárius rendszerek áldozataira, nyilvánvalóan azokra, amelyek történelmileg a legközelebb állnak hozzánk.

Ünnepségünk címe Mené Tekél (Számbavétettél, híjával találtattál). Ezek a titokzatos szavak Nabukodonozor fia palotájának falán jelentek meg, amikor lakomát rendezett, ahol a Jeruzsálemi templomból ellopott szent edényeket megszentségtelenítette. És ez birodalma bukását jelentette. Mert nem tanult saját apja történetéből.

A katedrális, amelyben most vagyunk, nemzeti történelmünk szimbóluma. Évszázadokon át épült, pontosan meghatározott terv szerint, és megtestesítője lett azoknak az ideáloknak, amelyek apáinkat, nagyapáinkat vezették. Önmagában ez a katedrális nem azonos ezekkel az ideálokkal, azok magasabban vannak, ott, ahova a magasba ívelő tornyok mutatnak. Ebből a magasságból szólt hozzánk az Úr.

Hallottuk a szavait, amelyek érvényesek voltak a fogságban levő zsidók számára éppúgy, mint e katedrális építői számára. Fájdalmasan érvényesek ma is.

Onnan küldte el Fiát, hogy megmutassa nekünk, kik vagyunk. Hogy Emberek vagyunk, csupán emberek, akik a halál felé igyekeznek, de megmutatta azt is, hogy az ember ideálja az, hogy az Isten Képmása, hogy Krisztushoz hasonló lehet. Ez az élet Igazsága, ehhez az ideálhoz közelíteni.

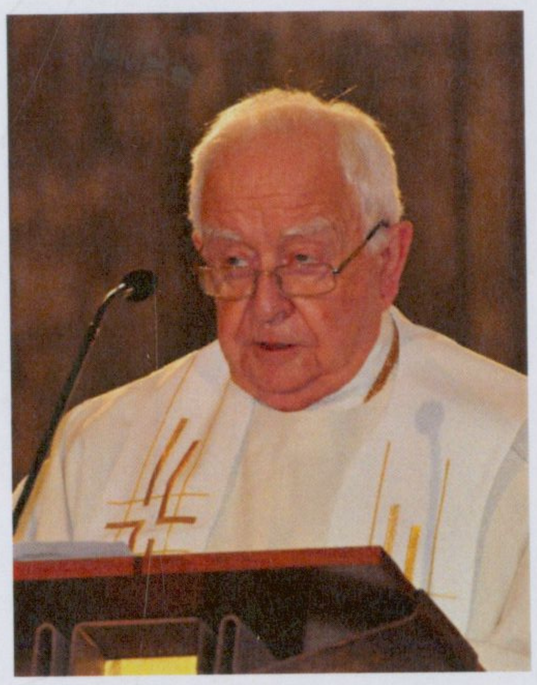

Ma nekem jutott az a feladat, hogy itt beszéljek. Szorongok, mert a Mindentudó előtt beszélek, és tudatában vagyok, hogy nem önök előtt állok, hanem azok előtt, akik ezen ideálokért képesek voltak földi életüket feláldozni. Önmagunkért megtenni ezt, nem lenne értelme. Az élet másodlagos. Akikre most gondolunk, azok miattunk áldozták fel életüket.

Feladatom, hogy beszéljek, tehát teszem, ami a feladatom. A megemlékezésnél több az, hogy okuljunk. Akikre emlékezünk, azért haltak meg, mert az emberek időben nem tudatosították, hogy veszélyben vannak, bajban vannak.

Okulnunk kell. Mert ismét veszélyben vagyunk, és ismét nem akarjuk ezt tudatosítani.

Azt mondjuk: békében élünk. Közben folyik a harc, támadások, öldöklés. Butaságunkban és büszkeségünkben kioktatjuk az egész világot. Azt mondjuk: „vallási háborúk? Ugyan, középkori értelmetlenség!" Azt várjuk, hogy eldobják az istenüket. Azért, mert mi ezt megtettük. De ők ezt nem fogják megtenni, mert látják rajtunk, hogy ez hova vezet: hogy lassan kihalunk.

Azt mondjuk: párbeszédet kell velük folytatnunk. De ők nem fognak bennünket meghallgatni, mert vallásról akarnak beszélni, de nekünk vallásunk nincs. Mert végtelenül liberálisak vagyunk.

Azt mondjuk, hogy tisztelnünk kell egymást. De ők minket nem tisztelhetnek, mert ők képesek a saját igazukért meghalni, de mi csak hátrálunk, és megtámadjuk azt, aki kiáll Krisztus keresztje mellett. Azt mondják nekünk, hogy nem vagyunk toleránsak velük szemben, és igazuk van, mert egymással szemben sem vagyunk toleránsak. És ne hagyjuk magunkat megtéveszteni: politikusainkat végkép nem érdekli az iszlám, őket az olaj és a fegyver eladása érdekli. És mi ezt a politikusainknak nem róhatjuk fel, mert bár rövidlátó butáknak tartjuk őket, de ezt nem vallhatjuk be, mert megválasztottuk őket. Ráadásul, érezzük, hogy ők a legjobbak közülünk, mert szót fogadnak arctalan másoknak, akik valahonnan a háttérből utasítgatnak. Sejtjük, hogy valahonnan, ahol fiktív pénzekkel rulettet játszanak, ám

*Dániel könyvének ötödik részében találjuk leírva, hogy Bél-sar-uszur babiloni király lakomát rendezett előljáróinak, melyen előhozatta az elődje, II. Nabú-kudurri-uszur által Jeruzsálemből elrabolt templomi edényeket, s ezekből iván megszentségtelenítették azokat. Ekkor egy emberi kézfej jelent meg, amely a palota falára a „*mené mené tekél ú-parszin*" szavakat írta fel. Minekutána az udvari tudósok, varázslók és látnokok nem tudták megfejteni a szavak értelmét, a megrémült király hívatta Dániel prófétát, aki így értelmezte azokat: „Mené: Isten *számba vette* országlásodat, és véget vet annak. Tekél: megmért a mérlegen, és *könnyűnek talált*. Parszin: *eloszlatol* országoddal együtt, mely a médeknek és perzsáknak adatik." A királyt még azon az éjszakán megölték, országát pedig a méd-perzsa Dárius foglalta el.

ezek a pénzek mögött valahol szükségszerűen mégis csak a mi munkánk, esetleg életeink állnak.

Békét szeretnénk Ukrajnában, de nem ismerjük be, hogy itt nem az ukránokról, sem az oroszokról van szó, hanem ismét pénzről van szó, és a bankokról, amelyek meginogtak, mint a hullámzó tengeren a hajók.

Azt mondjuk, erőseknek kell lennünk, hogy megvédjük magunkat. De mit kezdünk a fegyverekkel, ha nincsenek férfiaink, akik megfognák a fegyvereket. De miért is tennék ezt, ha nincsenek ideáljaik, amelyekért meg tudnának akár halni is.

Hitehagyottak és nevetségesek vagyunk. Elveszítettük a kultúra értékét, és katedrálisaink összeomlanak, s az emberi közösségek egymással veszekedő egoisták hordájává változnak. Elveszítettük az emberi értéket és mértéket. Mert teljesen nyilvánvaló, ha eldobjuk kereszténységünket, és megszabadulunk Istentől, akkor megszabadulunk az embertől is.

Mert többé nem fogjuk tudni, hogy kell kinéznie az embernek. Miért tiszteljenek bennünket a muzulmánok, ha nekik van istenünk, és nekünk semmilyen istenünk nincs. És miért kellene tisztességesen viselkedniük, és emberségesen tárgyalni velünk, ha látják, hogyan viselkedünk mi egymással.

Békéről beszélünk, meg akarjuk védeni, de nekünk magunknak sincs. Sem bennünk, sem köztünk. Meg akarjuk védeni az igazságosságot, de csak a tiltásokat szaporítjuk. Sem az Igazságosságot, sem a Békét senki nem fogja bevezetni, mert ezek a tisztességből nőnek ki.

Tudom, mi lesz most, mit fogok hallani. Mibe ütközöm. Szavaim az egoista elégedettség falaiba fognak ütközni, ami olyan, mint a görbe tükör. Mindent kicsavar. Mondhatnék bármilyen bölcsességet is, frázisok visszhangoznak majd hozzám, üresebbek, mint a részegek fecsegése.

Ha mindjárt egy halott gyereket hoznék a frontról, csak az elit képviselőinek álszent jajveszékelése hallatszana, úgy, hogy a mindennel szemben közömbös tömegnek, amely majd újra megválasztja őket, tetsszen. Senki nem indul el, hogy megmentse a gyermek testvérét, vagy anyját.

Lesznek hangok ellenem: minek képzeled magad? Ne fessed az ördögöt a falra! És végül tiltakozás hallatszik majd: „Ez a bolond, még végül háborút szít! Hallgattassátok el!”

De én félek attól, amit magunkra hozunk. A mi ellenségünk nem az oroszok, sem az ukránok, és végképp nem az arabok! Egyáltalán senki. Magunk győzzük. Mert nem tiszteljük az élet törvényét. Elfelejtettük, hogy az élet – szeretet, és a szeretet – áldozat. Nélkülük az életnek nincs értelme. Ebbe tudunk belehalni.

Nem lennének ellenségeink, ha olyanok lennénk, mint ez a katedrális. Mert mint alkotókat – tisztelnének és becsülnének. S ha mégis lennének ellenségeink, nem mernének bennünket megtámadni, mert erősebbek, állhatatosabbak lennénk, mint ők.

Az utunk – visszatérés az ész fegyelmezettségéhez, és a következetes, hihető, mélyen átélt kereszténység.

Nem! Nem hallgathatok! Felkértek, hogy beszéljek az Isten előtt és a halott ősök előtt, és ezt abban a percben, amikor idegenek mosolyogva kérdik: kik vagytok ti valójában?

Mások helyett nem beszélhetek, de magam nevében válaszolok, bár remegek:

Vallom, hogy fehér ember vagyok, elismerem az emberi fajok különbözőségét, természetesen minden ember méltóságát, de elutasítom, hogy feketére változzak, vagy sárgára, vagy hogy megváltoztassam a szemem színét.

Férfi vagyok, aki képes gyermeket nemzeni, de nem képes megszülni. Ezért ragaszkodom az elrendezett tartós házassághoz, mert ez a társadalom alapja, és a nevelés letéteményese. Ragaszkodom ahhoz, hogy a férfinak és a nőnek különböző a testfelépítése és a biológiai funkciói, hogy a nő gyengébb és értékesebb, mint a férfi, akinek őt meg kell védenie, akinek őt szeretnie és tisztelnie kell.

Egészséges vagyok, és segíteni fogom a betegeket, de elutasítom a színlelt betegek nyafogását.

Egyszerre vagyok gazdag és szegény is. Kenyeremet megkeresem, és még meg is tudom osztani. De nem vagyok hajlandó lustákat eltartani. Sokkal kevesebbem van, mint a valóban vagyonosaknak, nem irigylem tőlük, örülnék, ha okosan használnák vagyonukat.

Európai vagyok, mert cseh vagyok. Cseh szülők gyermekeként születtem. Cseh földön nőttem fel, és komolyan veszem nemzetem nyomorát, szörnyű nyomorát, és dicsőségét is. Ezért nem vagyok hajlandó feloldódni a konzum multikultúra szellem nélküli uniformitásában.

Keresztény vagyok. Tisztelettel a más vallások és nézetek iránt, és biztosan tudom, hogy minden döntésemben ehhez tartom majd magam. De erősen ragaszkodom a saját keresztény Istenemhez és parancsolataihoz, amelyeket azért hozott, mert bölcs, igazságos, és együtt érző az emberekkel.

Ember vagyok. Hálás vagyok az emberségemért és büszke vagyok az arcomra. Ember vagyok. Nevem: Petr Pit’ha, és nem vagyok 380326/038 – születési számom, sem 372-2/15 – személyim identifikációs száma, sem PIN, sem bármilyen más szám. Ember vagyok, mert van lelkiismeretem, és felelősséget vállalok.

Ember vagyok, és emberként is akarok meghalni.

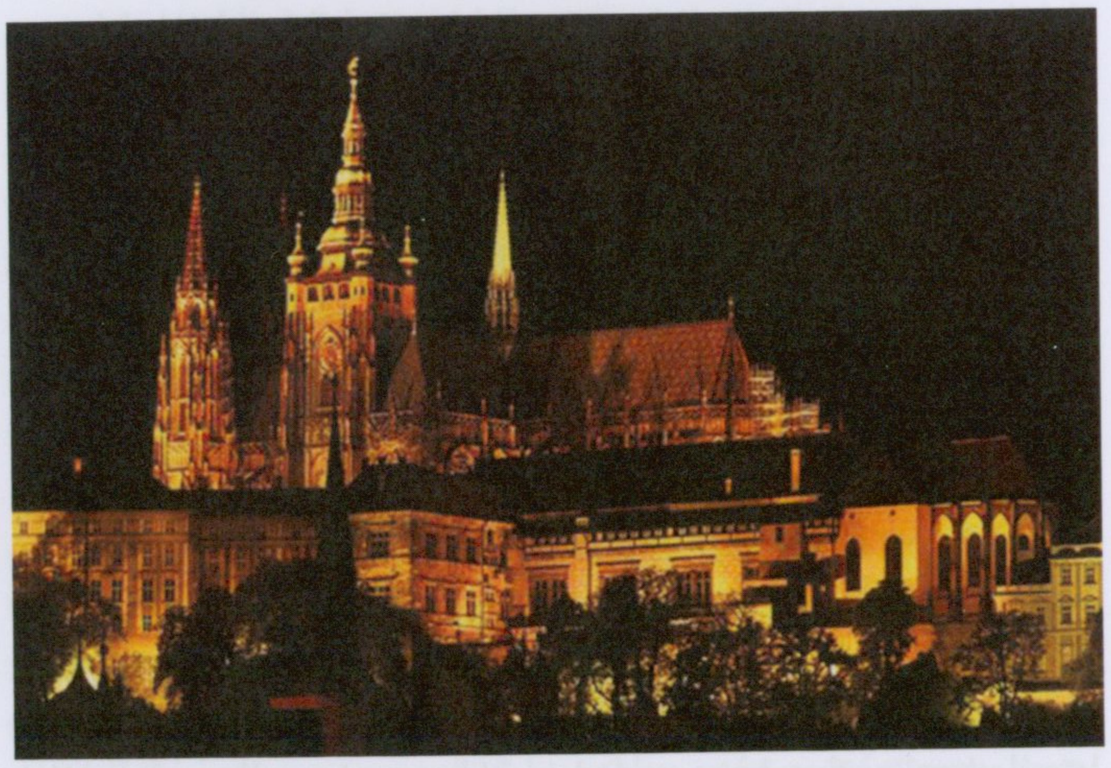

A prágai Hradzsin látképe a Szent Vitus székesegyházzal

Életének századik évében elhunyt Tőkés István, a „Példamutató Tanú”

Tőkés István 1916. augusztus 8-án született Székelyföldön, a háromszéki Málnáson. Középiskolai tanulmányait a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Református Kollégiumban végezte, majd a Kolozsvári Református Teológiai Fakultáson szerzett lelkészi diplomát 1938-ban. Ezt követően Németországban és Svájcban tanult, majd Kolozsváron nyerte el a teológia doktora címet újszövetségi tudományokból.

Az Erdélyi Református Egyházkerületben Vásárhelyi János mellé püspöki titkárrá nevezték ki 1941-ben. 1946-tól 1973-ig az egyházkerület igazgatótanácsának tagja, 1952-ben az egyházkerület generális direktorává (közügyintézővé), 1974-től egyházkerületi főjegyzőjévé (püspökhelyettesévé) választották. A tisztséget 1983-ig töltötte be. 1973-tól 1983-as kényszernyugdíjazásáig a kolozsvári Protestáns Teológia professzoraként az újszövetségi tanszéken tanított. 1989-ben a kommunista állam nyomására egyházi felettesei eltiltották az egyházi szolgálattól.

A román nacionalista, kommunista rendszer legnehezebb időszakában védte egyháza és nemzete érdekeit. Emellett számtalan teológiai és egyháztörténeti tanulmányt és könyvet írt. Élete utolsó évéig alkotó munkát végzett. A romániai magyar református egyház élete 1944-1989 című könyve bővített kiadása, 2014-ben jelent meg. Egyházi és oktatói munkássága mellett nyolc gyermeket nevelt fel, 27 unokája és 13 dédunokája született.

Egyházi és közéleti tevékenységének bizonyságai tisztségei és kitüntetései. 2002-ben Károli Gáspár-díjjal, 2006-ban Pro Ecclesia díjjal tüntették ki, 2011-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét, 2012-ben a Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetést kapta.

Életének századik évében, kolozsvári otthonában, gyermekei és unokái körében hunyt el, január 15-én.

Az évszázad példamutató tanújaként emlékezett Tőkés István református lelkészre, egyházi íróra, teológiai professzorra, egykori püspökhelyettesre, Tőkés László édesapjára Kató Béla erdélyi református püspök. „Ha mindnyájan követnénk őt gyermekvállalásban, bátorságban és az igazságért való kiállásban, akkor megmaradásunk biztosítva lenne az idők végezetéig” – jelentette ki a püspök. Harcos szelleme mellett a keresztény alázat nem a meghunyászkodást, nem a beletörődést, hanem a kiállást jelentette – mondta.

Orbán Viktor miniszterelnök búcsúbeszédében egy nemzedék utolsó képviselőjeként említette a professzort, „akinek élete ott kezdődött el, ahol a történelmi Magyarország véget ért”. Mint felidézte, az a sors jutott nekik osztályrészül, hogy a részeire hullott nemzet számára megőrizzék az egészet, az összetartozást. „Nekik kellett továbbadni a magyarság megmaradásának az evangéliumát a családban, az iskolában, a templomban és a közéletben” – fogalmazott Orbán Viktor. „A szellem és a lélek fegyverével” harcolt a népéért és az igazságért, és hitte, hogy az igazság szabaddá tesz. Hozzátette, ez a meggyőződés tette őt szabad emberré a háborúban, a diktatúrában és a demokráciában egyaránt. Úgy élt és alkotott, hogy a hely, amelyhez küldetése köti, nem feledtette vele az egész világ iránt érzett felelősséget. Úgy vélte, az ilyen élet a választottak kiváltsága.

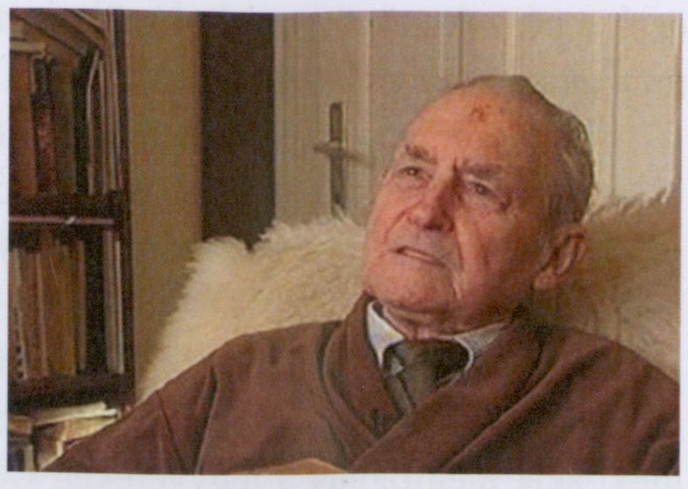

„Azok nevében búcsúzom most tőle, akik hálával és köszönettel tartozunk életéért, hitéért, hűségéért, bátorságáért, tanításáért és tudományáért. Azok nevében, akiknek az a felelőssége, hogy ne merüljön feledésbe, ne tűnjön el értelmetlenül az, amit ő adott nekünk, magyaroknak. (...) Szolgáljon tanulságul egész életútja mindazoknak, akik a közéletben – ahogyan ő fogalmazott egyik utolsó levelében – védeni hivatottak, ami védhető. Védeni, ami védhető, és építeni, ami építhető” – fogalmazott a miniszterelnök.

Orbán Viktor hozzátette, lehet és kell is építkezni abból a szellemből, amelyet a Házsongárdi temetőben nyugvó magyarok hagytak hátra. Azt is megemlítette: a koporsó, amelyet ilyen sokan állnak körül, nem a reménytelenséget sugározza, hanem a reményt, a hit erejét, az élet erejét.

Tőkés István több mint félszázados tudományos munkásságát tizenhat könyv jelzi, továbbá száz jelentősebb tanulmánya és mintegy ötszáz kisebb-nagyobb dolgozata. Ezekben tükröződik lelki-szellemi személyisége. Egyik legnagyobb műve, *A Második Helvét Hitvallás magyarázata* a Hitvallás megjelenésének 400 éves fordulóján (1566-1966) tisztelgés kívánt lenni annak szerzője, Henrik Bullinger előtt, akinek személyes hozzájárulása a reformáció magyarországi elterjedéséhez vitathatatlan. Amikor III. Frigyes pfalzi választófejedelem révén az 1563-ban megjelent Heidelbergi Káté eljutott Zürichbe, az ottani lelkész, Bullinger feleletképpen elküldte személyes hitvallását, melyet 1566-ban kinyomtattak, s elfogadásra elküldték a külföldi hittestvérekhez. Az elfogadók között találjuk magyar eleinket is, akik az 1567. évi debreceni zsinaton elkötelezték magukat a Helvetica mellett, mely hamarosan egyetemes református hitvallás lett. Ennek magyarázatát jelentette meg Tőkés István 1967-ben Kolozsváron abból az alkalomból, hogy akkor ott ülésezett a Református Világszövetség Központi Bizottsága. A három bővítménnyel és két tanulmánnyal kiegészített második kiadás az erdélyi magyarnyelvű eklézsiák kiadásában 2005-ben jelent meg, Bullinger születésének ötszázadik évfordulója alkalmából, Dr. Hermán M. János hollandiai református lelkipásztor, teológiai tanár, püspöki tanácsos gondozásában a Királyhágómelléki Református Egyházkerület nyomdájában. Ennek „Bullinger Henrik Erdélyben és Magyarországon” című tanulmánya a Hitvallás magyarázatával együtt nemcsak gyülekezetépítő anyag, de igazi kincs egyházaink szolgálatában. Köszönet érte Tőkés Istvánnak, és mindenekelőtt Istennek, aki épülésünkre adta őt! Egyedül Istené a dicsőség! Soli Deo Gloria!

Tempfli József megyéspüspök hitte és hirdette, hogy Krisztus volt a Szikla

Ma délelőtt elszorult a szívem a szomorú hír olvastán: Nagyváradon, 2016. május 25-én visszaadta lelkét az Élet Urának a közszeretetnek örvendő püspök, szentjobbi apát, aki 1931. április 9-én született a Szatmár megyei Csanálos községben. Gyulafehérváron végezte el a teológiát, 1956-tól kezdve hat évig járt a szemináriumba. Márton Áron szentelte pappá 1962. május 31-én, és jellemző az akkori időkben az Egyház visszafogatott mutatkozására, hogy a szüleit sem értesíthette erről a döntő eseményről, azért hogy ne okozzanak gondot az egyházvezetésnek. A püspök titkáraként szerette volna maga mellett tartani, könyvtárát is ő rendezte, a miséken ő volt a librifer, ő készítette elő és nyitotta fel a liturgikus iratokat.

Filmet láttam arról, hogy a hetvenes évek elején miképpen rejtette el tenkei plébánosként a templom orgona mögötti karzatán a régi könyveket. Szekuritátés szakértők járták a történelmi keresztyén egyházak parókiáit és szedték össze az egyházi tulajdonban őrzött értékes műveket, hogy a java részét a mai napig se adják vissza. Milyen jól esett, hogy 2008-ban, a Biblia évében, Tempfli atya személyesen hozta el a Királyhágómelléki Református Egyházkerület székházába a bibliakiállításra az első magyar katolikus Biblia ős kiadásának a példányát, a Káldi György féle 1626-os fordítást, amely Bécsben jelent meg. Felajánlotta, hogy tegeződjünk, amit én iránta való mély tiszteletemből fakadóan hárítottam el, de jól esett az elismerése.

Testvéri kapcsolatunk egy 2000 januárjában rendezett életvédelmi konferencián kezdődött, ahol a művi vetélés káros voltáról tartott teológiai előadást. Az „Életvédelem – magzatvédelem" című konferenciát a feleségem, Hannie Herman-Mostert közvetítésével, és a hollandiai református párt, a Christen Unie anyagi támogatásával szerveztük meg, könyvet is jelentettünk meg, amely az ott elhangzott előadásokat tartalmazza.

Hosszasan tudnám sorolni, hogy hány alkalommal fogadtam a hivatalainkban vagy kísértem valahova egyházkerületi tanácsosként. Ilyenkor az általam személyesen ismert, börtönviselt katolikus papokról kérdezgettem, főleg Fuchs Gábor nagyszebeni esperes felől. Mindenkor meghatódva beszélt gróf Széchenyi Miklós püspök elődjének a sorsáról, akit 1923-ban a királyi román hatóságok zárt állatszállító autóval száműztek Magyarországra egy éjjel, mert nem volt hajlandó letenni az úgynevezett hűségesküt. A róla fennmaradt festményt többször is láthattam a Tempfli atya szobájában.

Szomorú élményt jelentett az is, amikor képletes elbeszélése nyomán átéltük a barokk püspöki palota módszeres kifosztását, pusztítását, a görög kommunista partizánok garázdálkodását, akik felszedték a parkettet és darabokat vágtak ki tüzelőnek a padlás gerendáiból. Valamivel vigasztalóbb történet volt a Jakó Zsigmond professzor úr 1949-es, huszárvágásos fellépése és könyvmentése, ez szintén „megér egy misét".

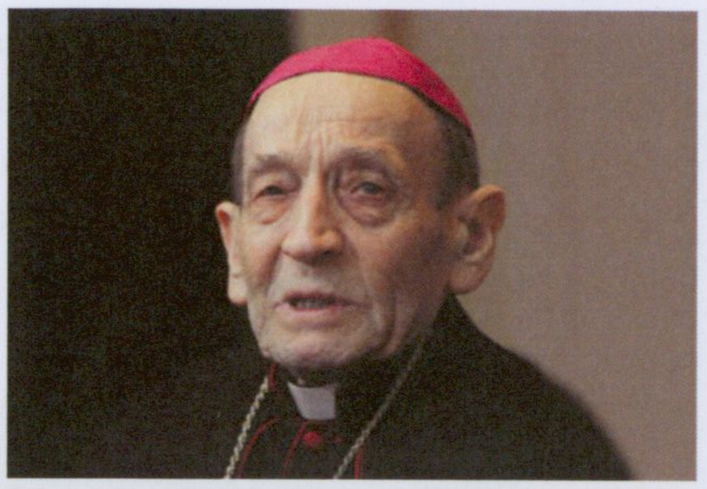

Más élő történet: Hajdúnánásról érkezett Szolláth Tibor, Derecskéről Jantyik Zsolt, mindketten a debreceni Emődy Dániel bárót kísérték, hogy a váradi várban a püspök úrral Simonyi József emléktáblát avassunk. (A Partiumi Keresztyén Egyetem (PKE) részéről én vezéreltem a templomba a diákokat, akiknek Tempfli atya elmondta, hogy az oroszok eltakarodása után a templom tornyába vécét fúrtak a román állambiztonsági hatóságok és hogy fegyverraktárnak használták a templombelsőt. A Bethlen-palotába pedig szándékosan raktározták a sót, hogy rágja szét a falakat.) A műsor után a belső vendégeket behívta a sekrestyébe és elmaradhatatlan táskájából veritábilis sylworiummal kínált a nagy hidegben. Gondos volt, kalácsot és poharakat szintén hozott. Máskor arról is beszélgettünk, hogy hova is temették a vár egykori katedrálisában a magyar királyokat. Simonyi óbester emléktáblájának a koszorúzására az ő püspöksége idején esztendőnként mindig sor került.

Olyan is volt, hogy magyarországi parlamenti képviselő vendégeim jelentkeztek be hozzá, akiknek meghagyta, hogy a kora reggeli mise után rögtön reggelire várja őket. (Ekkor ajándékozott meg féltenyérnyi, Szent Lászlót ábrázoló, számozott ezüst emlékéremmel, amelyet évek múlva, 2013 tavaszán a betörők elloptak a nagyváradi szolgálati lakásomból.)

Az Ady-Központ alapkövének a letételénél is ott volt Érmindszenten, de aztán egy Kapás nevű szocialista közvetítő, kormányzati ügynök, a Medgyessy- és Gyurcsány-féle hazug korszakban a több mint kétszáz milliós pályázatot fondorlatosan átjátszotta az ő püspökségének, ahol közismerten egy schmeker vállalta magára az ominózus aláírást. Olyan világban élünk, hogy nincs, vagy alig van püspök, akiknek a közelében ne settenkednének a haszonlesők és az idegenszívű „megbízottak". Mai napig hihetetlennek tűnik, hogy az eltérítők milyen gátlástalanul vonták be egymást a felállványozott és átlátszó, egy torzóban maradt vállalkozásba, éspedig egy tiszavirágszerű egylettel és kétes mecénásokkal. Mindenesetre Tempfli atyának is fájt az ügy és szégyellte a környezetének ezt az őt megvezető és méltatlan eljárását, főleg, miután kiderült az is, hogy csak zsákmányolás esett, és nem volt áldás a szerzeményen.

Nem tehetjük, hogy ne tulajdonítsunk jelentőséget annak az eseménynek, amikor Razvan Teodorescu volt miniszter Nagyváradon megkérdezte az egyházi elöljáróktól, hogy van-é valamilyen kérdésük? Tőkés László református püspök ekkor, 2001 májusában a régi vármegyeházában a királyhágómelléki jogos panaszok felsorolása után reátért arra, hogy a római katolikus küldött hiányában felveti: adják vissza a

múzeumként használt palotáját a katolikus testvéreinknek. „Soha, soha...” – most is hallom és látom, ahogyan Teodorescu felugrott. Tőkés László ettől nem hatódott meg és a felfigyelő újságírók előtt a teljes épület azonnali visszaszolgáltatását kérte ismételten és nyugodt hangon.

Bibliakiállítás 2008-ban. Középen Tempfli József megyéspüspök, jobbján Tőkés László püspök, balján (állva) Hermán M János püspöki tanácsos. A fényképet Frigyesy Ágnes, Szalézi Szent Ferenc-díjas újságíró készítette.

A református Lórántffy Gimnázium sportpályájának visszaszerzésében Tempfli püspök úr vérbeli pedagógusként az első sorban tüntetett az önkény ellen és nyilatkozott a sajtóban, tisztában volt azzal, hogy a mostani posztkommunista éra legfőbb célkitűzése a további elrománosítás és a kisebbségek rövid jogú pórázon való tartása.

Tempfli atyától többször hallottam a családi gyűrűjükön látható címer történetét, amelynek, ha jól emlékszem az a lényege, hogy a vízen úszó korsók látványa arra tanít: óvatosan, összeütközést kerülve kell élni, különben elsüllyedünk.

Ökuménikus istentiszteleteken, a Partiumban, Erdélyben vagy a budapesti Erdélyi Gyülekezetben jó volt együtt lenni Tempfli József püspök úrral, aki az Egyetemes Anyaszentegyház, az Egyetem és a Nemzet építésében példamutatóan munkálkodott. Isten nyugtassa a nemzeti érzelmű, derék nagyváradi főpásztort! A közös szolgálatok alkalmán szent ünnepélyesség támadt, személyiségének ez is egy kegyelmi ajándéka volt.

Vajha ország- és világszerte követői támadnának az irgalmasság és az őszinte ökumené gyakorlásában, a Krisztus kőszikláján való építkezésben.

Hermán M. János

Szárhegy. Római katolikus erődtemplom. 1235 körül épült román stílusban, a 15. században gótikus stílusban átépítették, tornyát 1488-ban emelték. (Knobloch László felvétele)

MEDGIVANDE

till avgiftshjälp
till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige
(Egyházi járulékról szóló BELEEGYEZÉS a Svédországi
Magyar Protestáns Egyházi Közösség javára)

Härmed ger jag mitt medgivande till avgiftshjälp till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige att genom Skatteverket från och med nästa år och tillsvidare dra av 1 % kyrkoavgift beräknad på min kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomst.

(Ezennel beleegyezésemet adom a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösségnek, hogy a kommunális adóköteles jövedelmemre számított 1% -os egyházi járulékot a jövő évtől kezdődően és a továbbiakban az Adóhivatal útján vonja le.)

Namn: _____
(Név)

Personnummer: _____ - _____
(Személyi szám)

Adress: _____
(Cím) Gata (Utca) / nr (Házszám)

Postadress: _____ _____
(Postai cím) Postnr (Irányítószám) Ort (Város)

_____ _____
Datum (Dátum) Underskrift (Aláírás)

Skicka medgivandet till (A beleegyezést az alábbi címre kell elküldeni):
Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136
För att gälla kommande inkomstår måste medgivandet vara insänt **senast 31-e oktober året innan**.
(Ahhoz, hogy a következő évtől érvényes legyen, a beleegyezést **legkésőbb folyó év október 31-ig** kell beküldeni.)

Medgivandet är giltigt till det återkallas. Blankett för återkallelse
begärs från och sändes in till Pastorsexpeditionen:
A beleegyezés visszavonásig érvényes. Visszavonási nyomtatványt
a Lelkészi Hivataltól lehet kérni és oda visszaküldeni:
Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136.

Information om statligt stöd i form av avgiftshjälp från Skatteverket, 1% avgift till trossamfund

Kyrkolagen föreskriver skyldighet för medlemmar i Svenska Kyrkan att betala församlingsavgift. Avgiften dras tillsammans med kommunalskatten av utbetalaren av lön, pension eller annan ersättning.

Den som är medlem i ett annat trossamfund kan betala församlingsavgift till detta trossamfund, vilka bestämmer avgiftens storlek och inbetalningssätt. Skatteverket kan hjälpa till med att ta in avgift. Denna kallas för avgiftshjälp.

Rätten till avgiftshjälp ansöks hos regeringen och fattas av regeringen. Hjälpen får endast lämnas till ett registrerat trossamfund som är stabilt, har egen livskraft och bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället villar på. Fr.o.m. år 2000 upphörde ungerska prästens anställning hos Svenska Kyrkan och i denna rådlösa situationen beslutade den dåvarande ungerska rikskyrkorådet att kyrkoavgiftens storlek och inbetalningssätt blir helt och hållet frivilligt. I denna femton års period bevisades att det var fel att basera samfundets ekonomi på en inte förutseddbar inkomst.

Ungerska Protestantiska Samfundet har ett datoriserat medlemsregister som omfattar ca. 5500 medlemmar, men bara en mindre del av dessa betalar kyrkoavgift direkt till samfundet. Det är många som fortfarande betalar avgiften till Svenska Kyrkan, eller till ett annat trossamfund, men flertalet betalar samtidigt avgift även till Ungerska Protestantiska Samfundet. Men det är många som inte betalar någon kyrkoavgift alls.

Lagen i Sverige säger också att man inte behöver vara medlem i något trossamfund utan man kan stå utanför.

Den som har bestämt sig för medlemskap i vårt samfund och vill delta i vår gemenskap samt använda tjänsterna har också skyldighet att även ekonomiskt bidra till samfundets verksamhet.

Enligt § 10 i våra stadgar kan alla boende i Sverige vara medlem i vårt samfund om ”vederbörande efter sina förutsättningar deltar i samfundets aktiviteter och bidrar ekonomiskt till samfundets försörjning samt att den lämnar ett skriftligt medgivande om detta med namnunderskrift”.

På grund av ovannämnda har vi i likhet med andra trossamfund ansökt om stöd i form av avgiftshjälp. Regeringens beslut 2012-06-14: Regeringen bifaller ansökan.

När börjar avdraget av avgift till trossamfundet att göras?

”Medgivande till avgiftshjälp” skall sändas in till pastorsexpeditionen som lämnar vidare till rikskassören senast den 31 oktober. Rikskassören meddelar till Skatteverket en datoriserad förteckning över de medlemmar som har lämnat medgivande till avgiftshjälp. Skatteverket höjer sedan uppgiften om vilket skatteavdrag medlemmens arbetsgivaren skall göra kommande år med 1%.

Hur påverkas medlemmarna?

För den enskilde medlemmen fungerar avgiftshjälpen på så sätt att storleken på det skatteavdrag som arbetsgivaren gör varje månad ökas med avgiften till trossamfundet. Detta registreras automatiskt hos Skatteverket i och med att trossamfundet skickar in sin datoriserad förteckning innan det aktuella inkomståret när avgiftshjälpen skall träda i kraft. Arbetsgivaren hämtar sedan uppgift om rätt skattetabell från Skatteverket där avgiften till trossamfundet är inräknad. Viktigt! Det är förhållandena den 1 november året innan det aktuella inkomståret som avgör om avgift till trossamfund skall betalas. Även om ett medgivande återkallas under året är personen fortfarande avgiftsskyldig för hela året.

Avgiften beräknas på den till kommunal inkomstskatt beskattningsbara förvärvsinkomsten (inkomsten minskad med avdrag t.ex. avdrag för resor till och från arbetet, pensionsparavdrag, grundavdrag).

När upphör avgiften till trossamfundet att dras?

Ett lämnat medgivande om avgiftshjälp är giltigt till dess att återkallelse görs. Om man bestämmer sig för att återkalla detta ska en blanket för återkallelse begäras från pastorsexpeditionen som ska skrivas under med namn och personnummer. Återkallelsen bör ske skriftligt och skickas vidare till rikskassören. Återkallelsen gäller från och med nästa års ingång om återkallelsen görs senast den 1 november året före det kalenderår som avses. Återkallelsen påverkar inte själva medlemskapet.

Avgiftshjälpen avslutas också när någon har bestämt sig för att träda ut ur samfundet, och får en skriftlig bekräftelse för detta.

Den som har återkallat sitt medgivande till avgiftshjälp eller träder ut ur samfundet före den 1 november kommer inte att betala kyrkoavgift fr o m det följande kalenderåret.

Tájékoztatás az 1%-os egyházi járulék bevételezéséhez nyújtott állami segítségről

A törvény előírja a Svéd Egyház tagjainak kötelezettségét, hogy gyülekezeti járulékot fizessenek. A járulékot a kommunális adóval együtt a fizetést, nyugdíjat vagy más jövedelmet folyósító intézmény vonja le.

Más egyházak tagjai járulékukat az illető (más) egyházhoz fizetik, mely maga állapítja meg a járulék mértékét és a befizetés módját. Az Adóhivatal segítséget nyújthat a járulék bevételezéséhez. Ezt nevezik járulékbevételezési segélynek .

A járulékbevételezési segélyre jogosultságról a kormány dönt. Ezt a jogosultságot csak olyan bejegyzett egyházi közösség kaphatja, mely stabil, saját életerővel bír, és hozzájárul a társadalom pillérét jelentő alapvető értékek fenntartásához és erősítéséhez. 2000-től a Svéd Egyház nem alkalmaz magyar lelkészt. Tanácstalanságában az akkori egyházvezetés úgy döntött, hogy az egyházi járulék mértékét és befizetési módját teljes egészében önkéntességi alapra helyezi. Tizenöt évnyi időszak tapasztalata bebizonyította, hogy téves volt az egyház anyagi gazdálkodását egy megjövendölhetetlen bevételre alapozni.

A Magyar Protestáns Egyházi Közösség számítógépes tagjegyzéke mintegy 5500 tagot tart nyilván, de ezeknek csak egy kisebb része fizet közvetlenül a mi egyházunknak járulékot. Sokan vannak, akik járulékukat továbbra is a Svéd Egyházhoz vagy más egyházhoz/felekezethez fizetik, némelyek egyúttal a Magyar Protestáns Közösséget is támogatván. De sokan vannak, akik sehová, semmiféle egyházi járulékot nem fizetnek.

Svédországban a törvény kimondja azt is, hogy nem szükséges valamely egyházhoz tartozni, hanem lehet kívülállónak is maradni.

Aki viszont elszánta magát hogy egyháztagunk legyen és részt kíván venni közösségünkben s annak szolgáltatásaival is élni kíván, annak kötelessége az egyház tevékenységéhez anyagilag is hozzájárulni.

Alapszabályzatunk szerint: 10.§. Az Egyházi Közösség tagja lehet minden svéd-országi lakos, „ha lehetőségei szerint részt vállal az Egyházi Közösség tevékenységében; ha rendszeres anyagi hozzájárulás formájában részt vállal a közös teherviselésből; ha mindezt nyilatkozat aláírásával is kifejezi.”

A fentiek alapján, más egyházakhoz hasonlóan mi is kérvényeztük ezt az állami segítséget, melyet a 2012-06-14-i kormányhatározat értelmében jóváhagyták.

Mikor kezdődik az egyházfenntartási járulék levonása?

Az „Egyházi járulékról szóló beleegyezést” legkésőbb október 31-ig a lelkészi hivatalhoz kell beküldeni, mely azt a főpénztároshoz továbbítja. A főpénztáros számítógépes jegyzéket küld az Adóhivatalnak azon tagokról, akik a járulék ily módon történő bevételezésébe beleegyeztek. Ezután az Adóhivatal 1%-kal megemelt mértékű adólevonásra utasítja a munkaadót a következő évben.

Miként befolyásolja ez a tagokat?

Az egyéni tag számára ez úgy működik, hogy a munkaadó által havonta levonandó adórész nagysága megemelődik az egyházi járulék mértékével. Azzal együtt, hogy az egyház beküldi a következő adóévre vonatkozó „beleegyezők listáját”, az Adóhivatalnál ezt automatikusan bejegyzik. A munkaadó megszerzi az Adóhivataltól az illető munkavállalóra alkalmazandó helyes adótáblázatot, amelyben már benne foglaltatik az egyházi járulék is. Fontos tudni: Azt, hogy egy adott évben sor kerül-e egyházi járulék fizetésére, azt az előző év november 1-én fennállt állapot dönti el. Ha ezt követően, év közben vonná is vissza valaki beleegyezését, az a következő évben még adóköteles marad.

A járulék a megadózandó keresetből kalkulált kommunális bevételi adóra számítódik (a kereset, csökkentve a levonásokkal, pl. levonás a munkahelyre oda-vissza tett utazásokra, nyugdíjtakarék utáni levonás, alapvető levonás stb).

Mikor szűnik meg az egyházi járulék?

Egy leadott beleegyezés addig érvényes, amíg visszavonásra nem kerül. Ha valaki a visszavonás mellet dönt, erre vonatkozó nyomtatványt kell kérnie a Lelkészi Hivataltól, amit névvel és személyi számával kitölt és aláír. A visszavonásnak írásban kell történnie, melyről a főpénztáros értesítést kap. A visszavonás a következő év elejétől lép érvénybe, ha a visszavonás legkésőbb a vonatkozó naptári év előtti november 1-ig megtörtént. A visszavonás maga nem érinti az egyháztagságot.

A járulék ily módon történő bevételezése akkor is megszűnik, amikor valaki kilép magából az egyházból és erről írásbeli megerősítést kap.

Az, aki egy adott év november 1-e előtt visszavonta beleegyezését, hogy egyházi járulékát így bevételezzék, vagy kilépett az egyházból, a következő naptári évtől nem fizet egyházi járulékot.

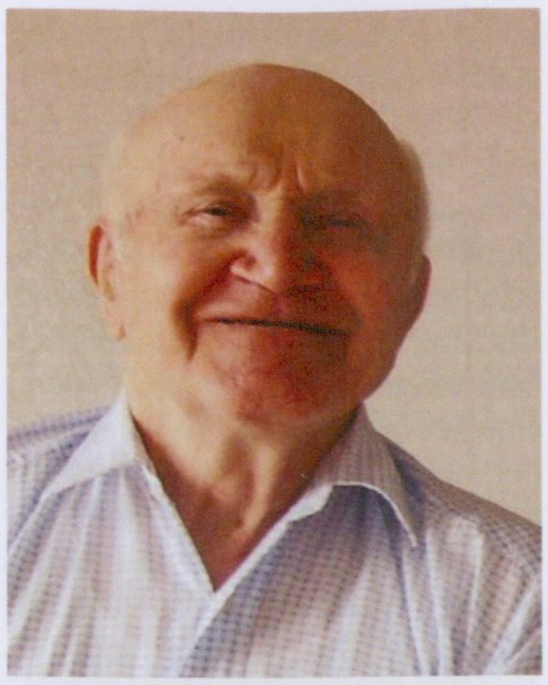

Vass Ferencz
1922–2015

Vass Ferencz a Székelyudvarhelyhez közeli Oroszhegyen látta meg a napvilágot 1922. március 1-én, egy nyolcgyermekes család egyedüli fiúgyermekeként. Ő volt a testvérek közül a hatodik. Testvérei küzül már csak egy él, 90 évesen, Bethlenfalván. 12 éves volt, amikor 1934-ben elveszítette beteg édesapját. Édesanyja még további 27 évet élt özvegyen, s nevelte nyolc gyermekét. 1961-ben halt meg. Vass Ferenc szülőfalujában járt iskolába, majd a család később Kadicsfalvára került. S miután édesapja oly korán elhunyt, s testvérei mind lányok voltak, ő maradt a család egyedüli férfiúja, s ezentúl rá hárult a gazdaságról való gondoskodás feladata, a vidéki élettel járó földművelés, állattartás, erdőlés és minden más tennivaló, ami a mindennapi élethez hozzátartozik. Nagy idők jártak Erdély fölött: 1940-ben Észak-Erdély, benne a Székelyföld, s természetesen Kadicsfalva is, Udvarhely is visszatért Magyarországhoz. 20 éves volt Ferenc, amikor 1942-ben behívták katonának. A magyar honvédségben teljesített szolgálatot, s a háború befejezésekor, 1944-ben sok tíz- és százezer honfitársával együtt szovjet fogságba hurcolták. A fogság nagyon megviselte, mindkét fülére elveszítette hallását is. Végül is hat kerek esztendő után (1948-ban) térhetett haza szülőfalujába. Visszazökkent a mindennapi életbe, az ismét román uralom alá került Erdélybe. 35 éves volt, amikor 1957-ben megnősült, feleségül véve az ugyancsak oroszhegyi születésű Szász Erzsébetet, aki egy 12 gyermekes családból származott, mint testvérei közül a legkisebbik gyermek. Vass Ferencz és Szász Erzsébet házasságából két gyermek született: 1958-ban egy leány, Erzsébet, majd 1961-ben egy fiúgyermek is, aki szegényke, alig 3 évesen, 1964-ben elköltözött az élők sorából. Erzsike egyedül nőtt fel, s a testvér hiányát egész életén át érezte. Vass Ferencz egész életén át, mondhatni éjt nappallá téve keményen dolgozott, hogy családjának megszerezze a mindennapi betevő falatot. Valóban, számára az éj tíz éven át nappal volt, hiszen éjszakai műszakban dolgozott: minden este beutazott a 10 km-re levő Udvarhelyre, reggel meg vissza ugyanannyit Kadicsfalváig, s ez így volt télen és nyáron, esőben, hóban egyaránt. Keserű kenyérkereset. 1988-ban egyetlen gyermeke, lánya, Erzsike, a korábban már külföldre távozott férjét követve Svédországba került, két kiskorú kislányukkal Ibolyával (1982) és Mónikával (1983) együtt. Nagy boldogság volt, amikor 1990-ben, az otthoni embertelen rendszer összeomlása után Vass Ferencz és felesége, Erzsike meglátogathatták Svédországban élő lányukat és annak családját a két unokával. S minekutána úgy döntöttek, hogy lányuk és unokáik mellett kívánnak maradni, nagy örömükre szolgált, amikor ők is megkapták a svédországi letelepedési engedélyt. Viszont régi tapasztalat, hogy öreg fát nem lehet átültetni. Így volt ez Vass Ferencz és felesége esetében is. Hiszen már nyugdíjas, 68 éves volt Ferencz, amikor otthagyta szülőföldjét, rokonait, ismerőseit, hogy közelebb legyenek egyetlen gyermekükhöz és két drága, akkor még kiskorú unokájukhoz. S ha az unokák azták felnőttek is és elkerültek is a családtól (Ibolya Malmőbe, Mónika Stockholmba), a kapcsolat köztük nemcsak hogy nem szakadt meg, de még halála óráján, az utolsó percben is fogták kezét, amikor a halál elszakította őt tőlük. Nagyon sokat köszönhetnek neki, mert ha kellet apjuk helyett apjuk volt, kezüket fogta, amikor kicsik voltak. Felesége, Erzsébet 58 évi házasság után fájó szívvel búcsúzik tőle. Ferenc soha nem tudott elszakadni a szülőföldtől, mindig hazavágyott. Mivel tudta, hogy nemsokára itt kell hagynia a földi életet, az utolsó kenet szentségével ellátva távozott, melyről lánya gondoskodott, amikor az októberben idelátogató római katolikus atyát kérte meg az utolsó kenet szentségének feladására. Karácsony szentestéjét már nem várta be. December 23-án hunyt el, unokái ott voltak mellette. Nagy ürességet hagyott maga után, nagyon hiányzik. Felesége, lánya, unokái, a többi rokonok, barátok és ismerősök soha nem felejtik el. Nyugodjon csendesen!

Bán (Lénárd) Emma
1919–2015

Bán Emma, leánykori nevén Lénárd, 1919 december 7-én született Zsobokon, édesapja, Ferenc, 56-, édesanyja, Katalin 36 éves 3. gyermekeként. Fiútestvére nagyon fiatalon elhunyt, nővére, Gizella 10 évvel idősebb. Édesapja lelkipásztor-tanitó, hivatásával Bábonyba (Szilágy megye) költöztek. Miután 13 éves korában árván maradt, nővére nevelte, vele együtt költözött fel Kolozsvárra. A Marianumban járt iskolába. Az iskola elvégzése után férjhez ment, de férje a háború első napjaiban elesett a Torda melletti harcokban. 1941 tavaszától a Lady kötöttárúgyárban (később, az államosítás után, 'Fabricile tricotaje Victoria') dolgozott, itt ismerkedett meg második férjével, gyermekeinek apjával. Közben tanult és 1949-ben elvégezte a pedagógiai gimnáziumot és óvónői szakképesítést szerzett. 1959-től nyugdíjazásáig óvónőként dolgozott. A Herbák János (később 'Clujana') óvódában kezdte tevékenységét, majd az Árpád utcai-, majd a 13-as számú óvódában dolgozott, ahonnan 1975-ben ment nyugdíjba. 1947 júliusában újra férjhez ment. Élettársa, akit nagyon megviseltek a háború viszontagságai, sok nehézségen ment keresztül, igen beteges ember volt, fiatalon, 50 éves korában elhunyt. Küzdelmes házasságukból két fiúgyermek született, Péter 1947 ben, Ferenc 1949-ben. A szülők természetszerető emberek voltak, sokat jártak kirándulni Kolozsvár környékén és Erdély más tájain, megszeretettetve a természetet a fiúkkal is. Áldozatos munkával nehéz körülmények között nevelték a gyermekeket. Férjének betegsége hosszú betegnyugdíjas évekhez vezetett, ez idő alatt többféle kisipari tevékenységgel igyekeztek a család megélhetését, a gyermekek iskoláztatását biztosítani, így mindkettő elvégezhette a gimnáziumot, bejutott az egyetemre. Az édesapa 1971 őszén hirtelen bekövetkezett elhalálozása után Péter kénytelen volt abbahagyni egyetemi tanulmányait, hogy munkába állva lehetővé tegye öccsének továbbtanulását. A nehézségek folytatódtak, az egyetem elvégzése után, az egyre súlyosbodó kommunista és nacionalista-soviniszta elnyomás idején, 1974-ben letartóztatták és 15 évre elítélték kisebbik fiát, Ferencet, hazaárulás hamis vádjával. A csapás nagyon megviselte az özvegyen maradt édesanyát, több súlyos betegségen esett át. Küzdelmes évek következtek, bizonytalanságban, sok munkával, nehéz anyagi áldozatokkal próbált Péter fiával együtt segíteni börtönbe vetett fián. Miután Ferencet 1977-ben általános amnesztia révén kiengedték, újra küzdelmes évek következtek, míg végül 1985-ben, nyugdíjasként, az édesanyának lehetősége nyílt rokonok és jó emberek segítségével elhagynia Romániát. Családja iránti mélységes szeretete és áldozatkészsége vállaltatta vele a bizonytalan és kockázatos megpróbáltatást és sok viszontagság után eljutott Svédországba, megteremtve fiainak a lehetőséget, hogy ők is elhagyhassák Romániát családjaikkal együtt. Miután a családot sikerült újra egyesíteni itt Göteborgban, életét az unokái gondozásának, nevelésének szentelte, amíg a szülők a kezdeti években a nyelvtanulás meg a beilleszkedés, munkakeresés nehézségeivel küzdöttek. Itt, Svédországban is súlyos betegségen esett át már idős korban, közel 80 évesen. Rosszindulatú rákos daganatát sikeresen megműtötték. Több egyéb egészségi nehézség ellenére szívósan kitartott, de a viszontagságos élet hányattatásai, a betegségek, meg a kor végül is ágyhoz kötötte, ahol éveken keresztül fiai gondozták, ápolták kívánsága szerint otthonában. Szervezete sokáig küzdött a betegséggel és a korral, míg végül 2015 december 25-én reggel, 96 éves korában, Karácsony szent napján csendesen elhunyt. Fia mellette volt utolsó leheletéig. Siratják, gyászolják fiai, Péter és Ferenc, menye Betty, unokái Veronika és férje Hovard, valamint Linda és férje Francesco, dédunokái: Olivér, Eliot és Auróra, jóbarátok és kedves ismerősök itt és otthon Erdélyben is. Nyugodjon békében!

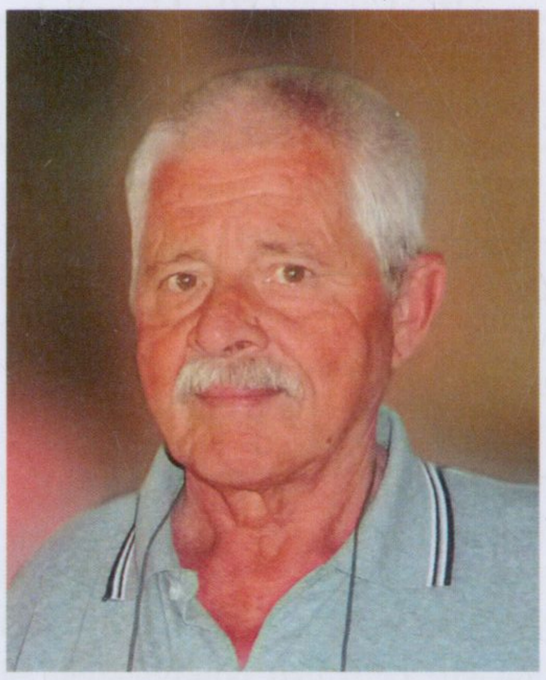

Káli Dénes
1942–2016

1942. május 6-án született Erdélyben, az egykori Udvarhely vármegye parajdi járásában, Alsósófalván. A Sóvidék ősi időktől lakott területén már a római korban működtek a bányák, melyeket a Firtos fennsíkján álló castrum volt hivatott őrizni. A közelben találhatók az ősszékely Rapsonné várának romjai, ahol jelentős avarkori aranylelet került elő a föld alól. Ezen a legendás földön született Káli Farkas és az énlakai származású Kacsó Margit házasságából négy fiúgyermek: elsőszülöttként Dénes, majd őt követték Tamás, József, és a legkisebbik, Géza. Iskoláit szülőfalujában kezdte, majd szakiskoláját Aradon végezte. 22 éves volt, amikor 1964-ben feleségül vette a lengyelfalvi származású, de Budapesten született Bartalis Erzsébetet. Házasságukat Isten megáldotta, s 1965-ben megszületett egyszülött fiuk, Csaba. Székelyudvarhelyen a Technoutilaj és a Matrica-gyárban dolgozott mint gépszerszámlakatos, beszerző és mester. Egy szabadabb és jobb élet reményében Káli Dénes kicsiny családjával Nyugatra indult szerencsét próbálni, s egy rövidebb és kilátástalannak tűnő svájci tartózkodás után 1984-ben végül Svédországban kötött ki, Ljungby városában, ahol földijei közül éltek már néhányan. Szinte azonnal munkát kapott, előbb a Stena, majd az ULEN AB nevű vállalatnál, hogy aztán a Samhallban mint munkavezető érje meg a nyugdíjas kort. Boldognak ígérkező életüket fájdalmasan törte meg feleségének 1994-ben bekövetkezett korai halála. Káli Erzsébet temetésén mintegy 250 ljungbyi és környékbeli székely állta körül a koporsót, s ebből kapta a szertartást végző Molnár-Veress Pál lelkipásztor az indíttatást, hogy Ljungbyben is megalapítsa a magyar protestáns gyülekezetet, melynek Káli Dénes, testvérével, Gézával együtt hűséges tagja lett. Özvegységében, 1997-től Erős Ida személyében talált olyan élettársra, aki mindvégig, haláláig hűséggel kísérte, jó és balsorsában kiállt mellette, szeretettel gondozta és aranyozta be napjait, éveit. Sokat utaztak együtt, az évek során számos országba eljutottak, világot láttak. Mindeközben Káli Dénes nem feledkezett meg szülőföldjéről, székely népéről és magyar nemzetéről: alapító tagja volt a Ljungbyi Petőfi Egyesületnek, ahol sok éven keresztül aktívan részt vett a klub életében és küzdött annak fennmaradásáért. Roppant szeretett olvasni, művelődni, s amikor érezte lassú leépülését, könyveit és emléktárgyait jó szívvel osztotta szét és ajándékozta többek között a Tångagärdén álló gyülekezeti otthonunknak is. Kedves arcát, biztató tekintetét, dolgos kezének simogatását áldó emlékezéssel őrzi fia Csaba, menye Tímea, unokái Kevin, Róbert és Tommy; élettársa Iduka; testvére Tamás Alsósófalváról; sógornője Manyika; unokaöccse Jocó, Sanyika, Gézu, Zoltán és családjaik; apatársa Áron, anyatársa Ria és Adika; a Káli- és Kacsó-rokonok Alsósófalváról; sógornői Juci és Anikó családjaikkal Székelyudvarhelyről; jó barátja Csendőr János Székelyudvarhelyről; valamint a Svédországban, Erdélyben és a világ más részein élő összes barátok és ismerősök. Isten adjon neki békés pihenést, örök nyugodalmat.

Nagy (Dani) Ilona
1923–2016

Dani Ilona 1923. március 13-án született Erdélyben, a Kolozsvár melletti Apahida községhez tartozó Kolozspatán. Itt élt Dani Gergely ezermester, akinek nevével a kolozsvári református „Kétágú”-templom évkönyveiben is találkozunk, mint a gyülekezet élenjáró presbitere, aki nyugdíjazása után egyháza iránti hálából a templom harangját villanymotor-meghajtásúvá alakította. Dani Gergely Marosbogátról hozott magának feleséget. A Szántó Máriával kötött házasságából öt leánygyermek született. akik közül az első volt Ilona. Három lánytestvér még ma is él: Simonffy Dani Irén Kolozsváron; Murádin Aranka Budapesten, Dani Judit pedig Boråsban. Gyermekkorának nagy részét Ilu Kolozspatán töltötte, ahol édesapja örömmel kertészkedett és méhészkedett. Később a család Kolozsvárra költözött, ahol Dani Gergely sajátkezűleg családi házat épített. Ilona Kolozsváron folytatta tanulmányait, s egészen fiatalon postai tisztviselő lett Besztercén, majd Kolozsváron. 1948-ban megismerte leendő férjét, Bernát Zsigmond közgazdászt, aki az Electrometal, majd a Dinamo könyvelője volt. Ilu közben kitanulva a szakmát távirdász lett. Férje az akkor divatba jött műanyag-fröccsentő szakmában vállalkozóként biztosította a család jólétét. Házasságukból két gyermekük született: Attila (1950) és Ildikó (1954), akik Kolozsvár neves iskoláiba jártak, ott alapítottak családot. Attila és Imola házasságából két gyermek született: Szilárd (1976) és Tímea (1980). Ildikó és Gábor házasságából ikrek születtek: Orsi és Örs (1977). Amikor Kolozsváron lebontották a Hóstát negyedet és áldozatul esett Dani Gergely háza is, ő jobbnak látta kiköltözni a Házsongárdi-temetőbe, a város magyarságának jelentős része pedig kiköltözött az anyaországba, Nyugat-Európába vagy éppen a tengerentúlra. Az egyedül maradt Ilu számára gyermekei azt látták jónak, ha kiköltözik Magyarországra. Így került ki Sopronba, ahol második férje után mint Nagy Ilona boldog életet remélt. Gyakran látogatta meg Solymáron élő Attila fiát és unokáit. Hatalmas tragédia volt számára, amikor Attila 1994-ben balesetet szenvedett és meghalt. Rövidebb magyarországi tartózkodás után Ildikó és Gábor Svédországba kerültek, s 1988-ban, az akkor 65 éves Ilu számára is megszerezték a végleges letelepedési engedélyt. Igen jó nyelvérzékkel a magyar, a román és a német nyelv mellett rövid idő alatt elsajátította a svéd nyelvet is. Annyira szeretett tanulni, hogy még 83 éves korában is szívesen elment egy-egy kurzusra. Húgával, Judittal külföldre is eljutottak. Amíg egészsége engedte, mindig részt vett istentiszteleteinken. Jótékony célból a Vöröskeresztnek zoknit, papucsot, poncsót horgolt. Sokat olvasott, tévét nézett, örömmel főzött unokáinak. 90 évesen maga kérte idősek otthonába való helyezését. Utolsó három évét itt töltötte. Honvágya nem volt: nem a földhöz, hanem családjához kötődött. Lelkét csendesen adta vissza Teremtő Urának. Áldott emlékét őrzi lánya Ildikó, veje Gábor, unokái Orsi és Örs; fia részéről menye Imola, unokái Szilárd és Tímea; testvérei: Irén, Aranka és Judit, Judit gyermekei: Zsolt és Titanella; dédunokái: Orsi részéről Filippa és Jennifer, Örs részéről Matylda. Családja mellett kedves emlékét őrzi a boråsi magyar gyülekezet, közeli és távoli ismerősök. Isten adjon neki csendes pihenést, örök békességet!

Kőműves Mária Magdolna
1941–2016

Kőműves Mária Magdolna Kolozsváron született 1941. május 17-én, egy négygyermekes család második gyermekeként. Édesapja, az 1917-ben született Kőműves Dezső 37 éves korában, 1954-ben, tragikus hirtelenséggel egy autóbalesetben elhunyt. Édesanyja Pákai Erzsébet ugyancsak 1917-ben született, s megérve a 70-dik életévet, 1987-ben halt meg. Kettejük házasságából született a négy gyermek: Erzsébet (1940), aki ma Magyarországon, Újkígyóson él; Mária Magdolna (1941), aki férjével, Man Bélával Svédországba került; Ibolya (1942), férjezett Barabás Ibolya ma is Kolozsváron él. A negyedik gyermek Dezső, korán elhunyt. Kőműves Mária Magdolna Kolozsvár leghíresebb gimnáziumában, az utolsó erdélyi polihisztorról, Brassai Sámuelről elnevezett unitárius kollégiumban érettségizett, 1959-ben. Ekkor ismerkedett meg leendő

élete párjával, Man Bélával, akivel 1964-ben házasságot kötött. 1968-ban megszületett egyetlen gyermekük, Man Gyula. Mária Magdolna könyvelő volt a DAC-nál, férje Béla pedig a telefonközpontban dolgozott. Fiuk, Gyula sikeresen végezte tanulmányait Kolozsváron. A román sovinizmus felerősödésével a hatalom igyekezett távozásra késztetni minden „idegent": szászokat, zsidókat, magyarokat. Erdély magyar lakosságának jelentős része megindult külföldre. Így került ki 1986-ban az akkor már Svédországban élő anyjához és hugához Man Béla, fiával Gyulával együtt. A feleség és édesanya, Kőműves Mária Magdolna kényszerű módon otthon maradt, majd csak 1989-ben tudta követni a családot. Egy ideig Stockholmban éltek, majd Eskilstunában telepedtek le. Könnyen és gyorsan beilleszkedtek, a nyelvet szinte játszva megtanulták, munkahelyet is találtak, ahol megbecsülték őket. Évente hazajártak felkeresni otthonmaradt vagy Magyarországra költözött rokonaikat, barátokat és ismerősöket. Összesen alig 5 évet tudtak örülni az újbóli együttlétnek, amikor 1993-ban, egy nyári szünidőben, Gödöllőn, Man Bélát szívinfarktus érte és meghalt. Óriási tragédia volt ez felesége, Kőműves Mária Magdolna, de ugyanúgy fia, Man Gyula számára is. Gyula 1996-ban Göteborgba költözött. És ha Man Béla nem is, de Kőműves Mária Magdolna megérhette unokáinak születését. 2001-ben Orsi nevű menyétől megszületett Róbert nevű unokája, majd miután 2003-ban Gyula újranősült, Zsuzsannától megszülettek az iker-unokák: a most két éves Johanna és Lilly. Ekkor, hogy fiához és unokáihoz közelebb lehessen, 2014-ben Kőműves Mária Magdolna Göteborgba költözött. Szerette családját, szerette otthonát, és szeretett egyedül is lenni, hogy nagy figyelmet és pontosságot igénylő gyönyörű kézimunkáit elkészíthesse a mások és elsősorban önmaga örömére. Készített 2 x 2 méteres csipkekendőt, minden méretű és formájú horgolt terítőket, varrottasokat, point-lace technikával mesefigurákat, melyekben unokái is örömüket lelték. S míg horgolt és varrt vagy olvasott, a háttérben mindig bekapcsolva ment a tévé, hazai híreket és tudósításokat hozván, s ő, akárhol volt is, mindig otthon érezte magát. Állandóan tettvett, nem lehetett pihenésre bírni. „Csak még ezt megcsinálom, aztán pihenek majd" – volt szavajárása, s 75 évesen eljött az ő ideje is, hogy megpihenjen. Immár örökre. Isten adjon lelkének békességet!

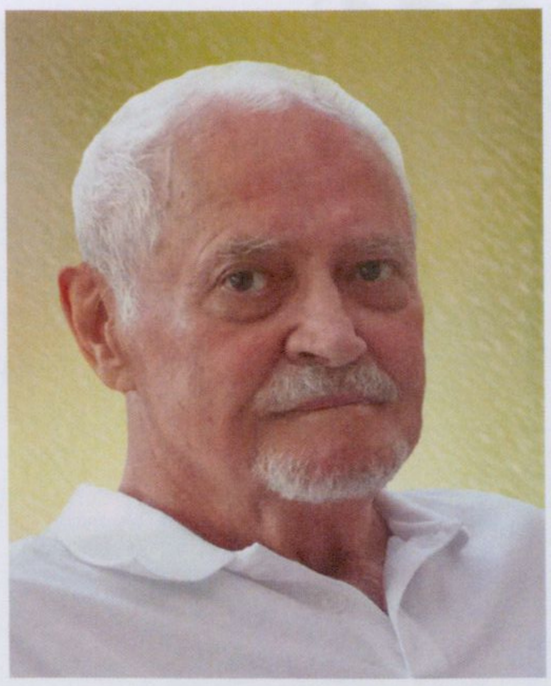

Paál Sándor Aladár
1934–2016

Paál Sándor Aladár 1934. szeptember 29-én született Székelybethlenfalván, egy 8-gyermekes család 7-dik gyermekeként. Édesapja, az 1890-ben született id. bethlenfalvi Paál Sándor gazdálkodó, ecetgyáros, borkereskedő volt, s csupán 66 évet élt, amikor 1956-ban elhunyt. Édesanyja, az 1893-ban Halmágyon született hodgyai Bedő Mária viszont megérte a 80-dik évét, s amíg együtt lehettek, férje mellett a gyárat vezette és 8 gyermekét nevelte. Paál Sándor szülőfaluja, a Székelyudvarhelytől északra fekvő Bethlenfalva egykor a legrégebbi erdélyi történelmi családok egyikének, a Bethlen-családnak birtoka volt. A bethlenfalvi Paálok tősgyökeres székely családból származtak, s tagjaik egyik-másika beírta nevét a helytörténetbe is. Az egri szemináriumot végzett Pál András teológiai tanár, az egri káptalan tagja, majd címzetes püspök lett, aki 1812-ben saját költségén felépíttette Bethlenfalva újabbkori római katolikus templomát. Paál Sándor testvérei között a legidősebb az 1915-ben született Kálmán volt, aki valamikor kivándorolt a tengerentúlra, és meghalt „valahol Amerikában". A következő, Lacika 1919-ben született, s még ugyanabban az évben, csecsemőkorában meghalt. Az őt követő László 1920-ban, Andor Zoltán pedig 1925-ben született. 1944-1945 fordulóján a II. világháborúban mindketten hősi halált haltak. Paál Edith Erna 1927-ben, Ildikó Mária 1930-ban született, – mindketten tanítónők lettek. Őutánuk következett Paál Sándor Aladár 1934-ben, végezetül pedig Mária Magdolna 1938-ban. A zsoltáríró ezt mondja: „Életünk ideje hetven esztendő, vagy ha több, nyolcvan esztendő, és nagyobb részük hiábavaló fáradság, olyan gyorsan eltűnik, mintha repülnénk." Paál Sándornak nyolc évtizednyi élet adatott. 6 éves volt, amikor 1940 augusztusában Észak-Erdély, benne a Székelyföld, s azon belül is Bethlenfalva újból Magyarország lett, megszűnt a 22 éves rabság, de a Dél-Erdélyben maradt rokonok a korábbinál is nagyobb nyomorúságban maradtak. A négy boldog magyar esztendő úgy eltelt, „mintha repülnénk", s a 10 évesre cseperedett kisfiú hősi halált halt két bátyja is „elrepült" a másvilágra! Az elemi iskola, majd a középiskola, a gimnázium évei úgy elrepültek, hogy bethlenfalvi Paál Sándor szinte észre sem vette: felnőtté vált. 22 éves volt, amikor 1956-ban elveszítette édesapját is. Ő lett a család egyedüli férfiembere. Nem volt 24 éves, amikor saját családot alapított. 1958 májusában feleségül vette a csíkkarczfalvi születésű Ambrus Editet. Fiatalság, erő, szerelem, bizakodás és remény. Mellette pedig a bizonytalanság és félelem: - Vajon mit hoz az új kor és rendszer, s vajon mit a visszatért idegen impérium? Végül is hozott négy küzdelmes évtizedet, tele munkával, néha elismeréssel, sok csalatkozással, néha egy-egy felbukkanó örömmel és sikerrel, és mindenképpen egy boldog kis családdal: házasságukból három gyermekük született: – 1959-ben Sándor, akiből vegyipari gépészmérnök lett Székelyudvarhelyen; – 1960-ban született Erzsébet Emília, aki közgazdász lett Székelyudvarhelyen; – 1968-ban született Edit Tünde, aki aztán kikerült Svédországba, s két évvel ezelőtt itt is hunyt el szüleinek és testvéreinek mélységes fájdalmára. 1989-ben Paál Sándor és neje Ambrus Edit is kikerültek Svédországba. Elmúlt egy negyedszázadnyi svédországi lét is, az elején munkában, részint megbecsülésben, nyugdíjazásban, viszonylag sok otthoni arc, ismerősök, ritkábban barátok között, s részint a család itteni tagjainak közösségében. Úgy elmúltak az esztendők, és úgy eltelt az élet, mint egy sóhajtás. 2016. május 10-én, amikor a svédországi Ljungbyban bethlenfalvi Paál Sándor koporsóját körülállta a gyülekezet, hogy földi életének végeztével elbúcsúzzon tőle, odahaza Erdélyben delet harangoztak, s megszólaltak Bethlenfalva, Kadicsfalva, Udvarhely, a Küküllő- s Homoródmente, Nyárádmente, Gyergyó, Felcsík, Alcsík, a Kászonok vidéke, Erdővidék és Háromszék harangjai... Egykor, amikor Paál Sándor útja is Erdélyből elfele vitt, búcsúztatták a harangok. S amikor haló porai a szülőföld, s lelke az örökkévalóság felé indultanak, a harangok hangja újból megszólalt, s az ének is hívogatón szólt felé: „Hadd menjek Istenem, mindig feléd, Fájdalmak útjain, mindig feléd. Ó sok keresztje van, de ez az én utam, Mert hozzád visz, Uram, mindig feléd. // Csillagvilágokat elhagyva már, Elfáradt lelkem is hazatalál. Hozzád ha eljutok, lábadhoz roskadok: Ottan megnyughatok Örökre én!" Paál Sándor Aladár elfáradt lelkének is az Úr adjon örök nyugodalmat!

Bartalis János
ISTEN KEZÉBEN

(Részlet)

Jött villámcsapás, jött fegyver.
Jött fergeteg.
Jött emberek hálátlansága.
Jött kegyetlenség, jött bűn.
Jött éhség és szomorúság.
Jött megalázás.
Jött üldözés és megpróbáltatás.
Jött bujdosás lélek-pusztában
és nem volt hová lehajtani fejet.
Jött kínszenvedés, Krisztus hét szenvedése.
Jött korbácsütés testen és lelken.
Jött börtön...
Nagy bajomban mindig csak azt mondtam:
„Isten kezében vagyunk
és ott vagyunk a legjobb helyen."

ISTENTISZTELETI NAPTÁR 2016. *MÁSODIK* FÉLÉVÉRE

TEMPLOMOK / helyiségek, ahol istentiszteleteinket tartjuk

BORÅS	Hässleholmskyrkan	Våglängdsgatan 3
ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4
GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
HALMSTAD	Andersbergskyrkan	Grönevångstorg
HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksgatan 27
HELSINKI	Alppila-templom	Kotkankatu 2
JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	Torpaplan
LJUNGBY	S:t Stephans kyrka	Bolmstadsvägen 21
MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1
SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
STOCKHOLM	Franska Ref.kka.	Humlegårdsgatan 13
STOCKHOLM	Magyar Ház	Lövåsvägen 12
TALLINN	Toomkirik	Kiriku plats 1
TAMPERE	Kaleva-templom	Liisanpuisto 1
TÅNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon	40-es út Äspered felé
UPPSALA	S:t Pers kyrka	Kvarntorget
VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	Pettersbergsgatan 32
VÄSTERÅS	Betelkapellet i Barkarö	Gotövägen
VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradvägen 4
VÄXJÖ	Mariakyrkan	Kungsvägen 117

Figyelem! Az itt közölt időpontok rajtunk kívülálló okok miatt változhatnak, ezért kérjük, az esedékes istentisztelet előtt szíveskedjenek a gyülekezeti felügyelőknél, vagy internetes honlapunkon (www.keve.se) tájékozódni.

A nyári szünidőben csak kivételes esetben tartunk istentiszteletet. A rendszeres szolgálatok sora júliusban és augusztusban szünetel.

SZEPTEMBER

03	11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradvägen 4
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
04	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstadsvägen 21
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	Torpaplan
09	18:00	BORÅS	Hässleholmskka	Våglängdsgatan 3
10	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksgatan 27
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1
11	11:00	HALMSTAD	Andersbergskka	Grönevångstorg
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
17	12:30	VÄSTERÅS	***Betelkapellet***	***Gotövägen Barkarö***
	17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbyg. 4
18	12:00	STOCKHOLM	***Magyar Ház .***	***Lövåsvägen 12***
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	Kvarntorget
22-25		AACHEN	Németország	*Protestáns Szövetség konf.*
25	10:00	AACHEN	Németország	*Záróistentisztelet*

OKTÓBER

08	13:00	TALLINN	Toomkirik	Kiriku plats 1	úrvacsora
09	11:00	HELSINKI	Alppila	Kotkankatu 2	úrvacsora
	17:00	TAMPERE	Kaleva kirik	Liisanpuisto1	úrvacsora
15	11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradv. 4	úrvacsora
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansg. 1	úrvacsora
16	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstads 21	úrvacsora
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	Torpaplan	úrvacsora
21	18:00	BORÅS	Hässleholmskka	Våglängdsg 3	úrvacsora
22	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksg. 27	úrvacsora
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjög. 1	úrvacsora
23	11:00	HALMSTAD	Andersbergskka	Grönevångtg	úrvacsora
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4	úrvacsora
29	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	Pettersbrgs 32	úrvacsora
	17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbyg. 4	úrvacsora
30	12:00	STOCKHOLM	Franska Ref.kka.	Humlegrds 13	úrvacsora
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	Kvarntorget	úrvacsora

NOVEMBER

12	11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradvägen 4
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
13	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstadsvägen 21
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	Torpaplan
18	18:00	BORÅS	Hässleholmskka	Våglängdsgatan 3
19	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksgatan 27
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1
20	11:00	HALMSTAD	Andersbergskka	Grönevångstorg
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
26	12:30	VÄSTERÅS	***Betelkapellet***	***Gotövägen Barkarö***
	17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbyg. 4
27	12:00	STOCKHOLM	Franska Ref.kka.	Humlegrds 13
	17:00	UPPSALA	S:t Pers kyrka	Kvarntorget

DECEMBER

03	13:00	STRÄNGNÄS	Domkyrkan	*Magyar mártírok emlékistentisztelete*
10	11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradv. 4 úrvacsora
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjög. 1 úrvacsora
11	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstads 21 úrvacsora
	17:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	Torpaplan úrvacsora
10	13:00	TALLINN	Toomkirik	Kiriku plats 1 úrvacsora
11	13:00	HELSINKI	Alppila	Kotkankatu 2 úrvacsora
	17:00	TAMPERE	Kaleva kirik	Liisanpuisto1 úrvacsora
16	18:00	BORÅS	Hässleholmskka	Våglängdsg 3 úrvacsora
17	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksg. 27 úrvacsora
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansg. 1 úrvacsora
18	11:00	HALMSTAD	Andersbergskka	Grönevångtg úrvacsora
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4 úrvacsora
25	12:00	STOCKHOLM	Franska Ref.kka.	Humlegrds 13 Karácsony
26	12:30	VÄSTERÅS	***Betelkapellet***	***Gotövägen Barkarö***
	17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbyg. 4

Az Egyeskő (Knobloch László felvétele)

A Kőrösi Csoma Sándor Kulturális Egyesület a hu.se.t magyar hét rendezvénysorozat keretében fotókiállításra invitálta Göteborg kifinomult ízlésű, minden szép iránt vonzódó érdeklődő közönségét. Ez alkalommal a marosvásárhelyi származású, ma Németországban, Koburgban élő Knobloch László fotóművész *Erdélyországi látomások* című kiállításának erdélyi ihletésű természetfotóiban gyönyörködhettünk. Külön öröm volt Lászlóval feleleveníteni gyermekkorunk egy-egy közösen megélt momentumát, közös helyszíneit, és jó volt együtt körülnézni jelen életterünk ugyancsak fényképes megörökítésre ihlető tájain, az épített örökség svédországi remekein. Köszönjük, hogy az Új Kéve jelen számában közölhetjük néhány alkotását.

ÁRVA GYEREKET SEGÍTENI
– akarsz-e?

A stockholmi Magyar Házban működő
L.T.B.T.* – Árvákat Támogató Egyesületet
ajánlom mindenki figyelmébe.

Az egyesület húsz éve működik. Több tucat árva gyerek útját egyengeti-segíti azóta a Kárpát-medencében, elsősorban Erdélyben, a Gyímesekben, Csíksomlyón. A pénzbeli támogatást személyesen kapják meg a gyerekek, a szülő vagy gyám – és ebből tudják a gyereket iskolába járatni, bentlakását, buszutazásait fizetni, ami naponta 20-30 km is lehet az iskoláig. 2015-ben 76.000,- korona készpénzt juttatott el az egyesület 63 gyereknek és két otthonnak (Dálnok és Kisiratos). A tárgyi segítség (ruha, cipő, könyv) elszállítása nagyon sok pénzbe kerül. Sajnos, egyre több a rászoruló. Az újabb kérvények halomban várnak elbírálásra az egyesület vezetőségénél. Ősszel dönti el az egyesület vezetősége, hogy 2017-ben kiknek jut segítség.

Adományodat a **PG: 680 902-4 L.t.b.t. Stödförening** bankszámlára utalhatod át. Minden fillért hálásan köszönünk!

Az egyesület működéséről bővebb felvilágosítást nyújt:

Mihály Ferenc elnök	ferenc.mihaly@comhem.se
Kegler Éva pénztáros	keglere@yahoo.com
valamint jelen sorok írója:	csaga@glocalnet.net

dr. Szentkirályi Csaga

új kéve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lapja
Az Északon élő magyarok ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning
Ungrarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik évente 4 szám
(Utkommer 4 nummer per år)

Nr. 1-2 årgång XXIV. évfolyam 1-2. szám
Juni 2016 június
Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
a Protestáns Egyháztanács (Kyrkorådet)

Szerkesztő (Redaktör)
Molnár-Veress Pál
S–523 98 HÖKERUM Tångagärde 136
Telefon: *a vezetékes szám megszűnt*
Helyette: Mobil: +46-70-602 29 68

E-mail: tggparokia@gmail.com
Honlap (Websida): www.keve.se

Nyomda: Graphic City Trading AB
Borås, N. Långgata 47 Tel: +46–33–123 087
Példányszám (Upplaga)
900

Egyházfenntartási járulékot fizető tagjainknak
a lapot ingyen küldjük.
Az Új Kéve iránt érdeklődő más olvasóinkat kérjük,
tájékoztatásért forduljanak a Lelkészi Hivatalhoz:
523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136
Telefon: +46–33–275 022
Mobil: +46–70–602 29 68

Egyházi Közösségünk Plusgiro számlaszáma:
Ungerska Protestantiska Samfundet

Plusgiro 602047–3

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség
Gyülekezeti Otthona
TÅNGAGÄRDE

az Egyházi Közösség által létrehozott
TÅNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNY
(Stiftelsen Tångagärde Församlingsgård) kezelésében áll.

A Gyülekezeti Otthon címe:
523 98 HÖKERUM Tångagärde 136
Telefon: *a vezetékes szám megszűnt*
Helyette: Mobil: +46-70-602 29 68

A TÅNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNYT
az Egyháztanács által kinevezett
INTÉZŐBIZOTTSÁG vezeti.

A TÅNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNY
INTÉZŐBIZOTTSÁGÁNAK
gyakorlati kérdésekkel megbízott tagja
BÁN FERENC
400 60 GÖTEBORG Box 6112
Mobil: +46–73–248 00 11
E-mail: ferenc@earthling.net

A TÅNGAGÄRDE ALAPÍTVÁNY
pénztárosa
GAAL IMRE
561 48 HUSKVARNA Ollonborrvägen 6
Tel: 036–13 45 72 Mobil: +46–70–362 45 72
E-mail: imre.gabriella@telia.com

A Tångagärde Alapítvány Plusgiro számlaszáma:
Stiftelsen Tångagärde Församlingsgård

Plusgiro 25534–9

MÁS ÉSZAKI / BALTI ORSZÁGOKBAN ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK MEGBÍZOTT VEZETŐI
(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkész végzi)

ÉSZTORSZÁG – Tallinn
BÁN ISTVÁN
EE-75326 KARLA Ra vald, Harjumaa
Lodjapuu tee 10-1 Mobil: +372–50–696 42

FINNORSZÁG – Helsinki – Tampere
NAGY GÁBOR
SF-10300 KARJAA Kauppiaankatu 32
Tel: +358–19231242 Mobil: +358–40–960 75 59

új kéve Posttidning B
UNGERSKA PROTESTANTISKA SAMFUNDET
Returadress: 523 98 HÖKERUM Tångagärde 136

Az Egyeskő (Knobloch László felvétele)

Sík Sándor

AZ EGYESKŐ

A Hagymás üzen az Öcsémnek,
Az Öcsém felel a Hagymásnak.
Mit üzenhetnek egymásnak?

Közepettük a négyágú
Kőkoronával ékes fő:
Egyedül áll az Egyeskő.

A hagymást utak ölelik,
Az Öcsémhez ösvényke fut.
Az Egyeskőre nincsen út.

A Hagymás Gyergyóra könyököl,
Az Öcsém Csíkországba néz,
Az Egyeskő csak az égbe föl.

A Hagymás szénáért könyörög,
Az Öcsém emberekér,
Az Egyeskő semmit se kér.

A Hagymás mondja légy velem,
Az Öcsém bíztat: Kegyelem,
Az Egyeskő semmit se mond:
feje körül az Úr lelke borong.